

SPRAVODAJCA

ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

4/2022

SEPTEMBER - OKTÓBER 2022

ROČ. XL

ZO ŽIVOTA UNIVERZITY

VÝROČNÝ VLAK 70 KŽD
FPEDAS UNIZA

OBSAH

10 Rozhovor s Františkem Novým

Hovorí, že mu je jedno, s akým materiálom pracuje. Zaoberá sa mechanickým skúšaním materiálov a odhaľovaním príčin vzniku havárií súčiastok a strojov. Ako absolvent strednej priemyselnej školy a vysokej strojníckej sa vyzná takmer vo všetkých strojoch – či sú to prevodovky, lokomotívy alebo kovacie stroje. O zaujímavostiach zo svojej práce nám porozprával prof. Ing. František Nový, PhD.

OBSAH

3	EDITORIÁL
4	REKTORÁT INFORMUJE
5	VÝNIMOČNÉ OSOBNOSTI V ESET SCIENCE AWARD 2022
6	NOVÉ VEDENIE
7	VENI SANCTE A STRETNUTIE S BISKUPOM
8	NA SLÁVNOSTNÝCH CEREMÓNIÁCH UNIZA NEPREHLIADNETE
9	EURÓPSKA NOC VÝSKUMNÍKOV 2022
9	UNIZA VO SVETE
10	ROZHOVOR: V PRAXI TREBA PROBLÉM POSUDZOVAŤ KOMPLEXNE
13	MESTO ŽILINA OCENILO VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI
13	SLOVAKIATECH FORUM-EXPO 2022
14	VÝROČNÝ VLAK 70. KŽD FPEDAS UNIZA
15	ROZHOVORY VO VLAKU
16	ROZHOVOR: SAMOZREJMOSTOU SÚ MEDZINÁRODNÉ KONTAKTY
19	FESTIVAL INOVÁCIÍ ITAPA EXPO 2022
19	PROGRAM „READY FOR CONTINENTAL“
20	23. MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA „CPEE2022“
20	ODBORNÉ ŠKOLENIE NA TÉMU SIETÍ 5G
21	NA STAVEBNEJ FAKULTE SA STRETLI ODBORNÍCI NA DOPRAVNÉ PLÁNOVANIE
22	DANUBIA ADRIA SYMPOSIUM 2022 – POROS, GRÉCKO
22	STRETNUTIE RIEŠITEĽSKÉHO KOLEKTÍVU PROJEKTU ERASMUS+
23	MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA ICSID 2022 V DUBROVNIKU
23	STROJNÍCKA FAKULTA ZÍSKALA NÓRSKU SPOLUPRÁCU
24	SVETOVÝ FIB KONGRES V OSLE
24	PROJEKT: HODNOTENIE DOPADU ENVIRONMENTÁLNEHO ZAŤAŽENIA NA STAV MOSTNÝCH OBJEKTOV CEZHRANIČNEJ DOPRAVNEJ SIETE
25	WORKSHOP V RÁMCI PROJEKTU APVV-20-0603 „POSURI“
26	DETSKÉ SPEVAVÉ HLASY ROZDZVUČALI PRIESTORY FHV
27	TEAMBUILDING FHV NA CESTÁCH V POĽSKU
27	UNIZA PO TRETÍKRÁT NA ŽILINSKOM LITERÁRNOM FESTIVALE
28	ŽILINSKÁ DETSKÁ UNIVERZITA 2022
28	OCENENÉ PUBLIKÁCIE
29	UNIVERZITA TRETIHO VEKU
30	ŠTUDENTSKÝ JACHTING V CHORVÁTSKU
31	LETNÉ TELOVÝCHOVNÉ SÚSTREDENIA 2022
32	ŠPORTOVÝ DEŇ REKTORA

16 Rozhovor s Otakárom Bokúvkom

Emeritný profesor, špičkový odborník, svetobežník a predovšetkým človek, ktorý má rád ľudí. Spomína na desaťročia, ktoré mu život na UNIZA priniesol. Mnohí učitelia sa vrátili po 93-ťom do Čiech, ale on zostal. Založil medzinárodnú vedeckú školu, vychoval šikovných doktorandov, prešiel desiatky krajín, stovky kilometrov a spoznal množstvo významných ľudí. Aký je jeho pohľad na vzdelávanie v technických odboroch a prečo dnešná doba okráda ľudí o priateľské vzťahy?

14 Výročný vlak 70 KŽD FPEDAS UNIZA

Bola to dlhá, náročná a krásna cesta. Spomínalo sa na staré československé časy. Deďičstvom 70 rokov katedry železničnej dopravy sú jednoznačne vzťahy medzi ľuďmi. Práve vďaka nim sa podarilo uskutočniť jazdu Výročným vlakom a spraviť z nej nezabudnuteľný zážitok. Všetci cestujúci výpravy sa zhodli, že vzájomné vzťahy medzi ľuďmi, univerzitami a firmami sa majú nielen zachovať, ale aj prehĺbovať. Aby sme vzdelávali šikovných mladých ľudí, ktorí budú pozitívne ovplyvňovať spoločnosť na Slovensku, v Čechách a po celom svete.

Vydáva:

Žilinská univerzita v Žiline

Redakcia:

výkonná redaktorka:

Mgr. Adriana Valentovičová,

foto: Cyril Králik,

grafika: Mgr. Andrej Kurečka,

predseda redakčnej rady:

prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD., prorektor UNIZA.

Členovia redakčnej rady:

FPEDAS: doc. Ing. Jarmila Sosedová, PhD.,

SJF: prof. Ing. Eva Tillová, PhD.,

FEIT: doc. PaedDr. Peter Hockicko, PhD.,

SvF: Ing. Petra Bujňáková, PhD.

FBI: Mgr. Valéria Moricová, PhD.,

FRI: doc. Mgr. Jakub Soviár, PhD.,

FHV: PhDr. Slavka Pitoňáková, PhD.,

Rektorát: Mgr. Adriana Valentovičová,

ÚTV: PaedDr. Ľudmila Malachová,

ÚCV: Ing. Martina Kardošová.

Foto na obálke:

Cyril Králik: Výročný vlak

Príspevky posielajte na:

e-mail: spravodajca@uniza.sk

Uzávierka nasledujúceho čísla je

28. novembra 2022

Vychádza ako dvojmesačník (okrem
prázdnin). **Nepredajné!**

Vyšlo: Október 2022

Tlač:

EDIS-vydavateľstvo UNIZA

Registrácia MK SR EV 4394/11

ISSN 1339-4134

**Redakcia si vyhradzuje právo
na úpravu rukopisov.**

Adresa vydavateľa: Univerzitná 8215/1,

010 26 Žilina, IČO: 00397563

ČÍTAJTE AJ ONLINE

EDITORIÁL

prof. Ing. Ján Čelko, CSc.
rektor

Snahu posunúť niekam zaužívaný spôsob akademického života na Slovensku možno pochopiť. Je však veľmi otáznne, či všetky doterajšie snaženia a úsilie o jeho reformovanie prinieslo očakávaný výsledok. Akademická komunita na Slovensku potrebuje opodstatnenú, dlhodobú i stabilnú perspektívu, ktorá jej ostatné desaťročia jednoznačne chýba. Výsledkom je neustále spochybňovanie, nedôvera všetkých voči všetkým a žiadna zhoda v tom, kde sme a kam sa chceme dostať.

Reálny predpoklad na kvalitatívnu zmenu v posudzovaní vzdelávacieho procesu a relevantných výsledkov z oblasti vedy a výskumu by mala priniesť Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo. Agentúra zavádza nové metódy zabezpečovania kvality vysokoškolského štúdia na Slovensku v súlade s európskymi štandardmi a usmerneniami. Tie kladú dôraz na zodpovednosť samotných vysokých škôl za kvalitu a tiež na zainteresovaní študentov a autorít z praxe pri zabezpečovaní kvality vzdelávania. Pokiaľ budú tieto pravidlá rešpektované, bude plne na nás, aký výsledok pri komplexnej akreditácii dosiahneme.

Samotná SAAVŠ upozorňuje na vážne hospodárske i sociálne riziká znížovania rozpočtu pre vysoké školy, a to najmä v čase, keď tieto prechádzajú jednou z najpodstatnejších reforiem, vyvolanou potrebou výrazne zvýšiť svoju konkurencieschopnosť v súťaži o mladú generáciu. Len za uplynulých 20 rokov stratilo Slovensko 40 percent vzdelávacej populácie, čo ohrozuje nielen vlastnú reprodukciu obyvateľstva, ale zároveň stabilitu ekonomiky i verejných zdrojov.

Na porovnanie, podľa ostatnej správy OECD „Education at a Glance 2021“ Slovensko vynakladalo na študenta v dolároch prepočítaných na paritu kúpnej sily len 71 % priemeru krajín OECD a EÚ. Štáty, kam odchádza najväčšia časť našich študentov, výrazne vyššie financujú vysoké školy, napr. ČR (95 % financovania priemeru OECD), Veľká Británia (176 %), či Dánsko (116 %). Je ťažko očakávať od vysokých škôl porovnateľný alebo nadpriemerný výkon pri výrazne podpriemernom financovaní!

Aj v tomto jubilejnom 70. akademickom roku pre našu Alma mater vyplýva povinnosť využiť zdravý intelektuálny potenciál, vhodne uplatňovať akademickú vitalitu a inovatívne schopnosti všetkých univerzitných pracovníkov. K tomu všetkému si spoločne želajme dobré zdravie a priaznivé podmienky na tvorivú prácu i osobný život.

NULOVÁ BANKOVKA

Pri príležitosti osláv 70. výročia vzniku Žilinskej univerzity v Žiline bola vydaná v počte 5 000 ks. Suvenírová bankovka je v predaji od 1. októbra 2022, o podmienkach predaja informuje web stránka vydavateľstva edis.uniza.sk. Nájdete ju aj v predajni EDISshop na rektoráte UNIZA. K bankovke je možné zakúpiť si obal vytlačený špeciálne len pre nulovú bankovku Žilinskej univerzity v Žiline.

Na obrázku nulovej bankovky je secesná budova, ktorá bola postavená v rokoch 1911-1912. Pôvodne v nej sídlila reálka, neskôr jedenáštočná škola. Po slovensky sa v jej priestoroch vyučuje od roku 1919. Od septembra 1960 v nej sídlila, z Prahy premiestnená, Vysoká škola dopravná. Známa ako „Áčko“. ●

NOVÁ KAVIAREŇ NA UNIZA

Kafetéria na rektoráte UNIZA má nový štýl. Nielen zelené prvky a oddychovú zónu, ale aj novú led obrazovku a technológiu prípravy chutných jedál z Novej Menzy. Novinkou sú zapekané chlebíčky, croissanty a hamburgery, francúzske plnené bagety s klobáskou, čapované nápoje a zákusky, ktoré sa podávajú od 7.00 – 15.00 hod. Atmosféru priestoru sa podarí lepšie dotvárať aj vďaka led panelu. Zážitok z pozerania 5,2 metrov širokej plochy umocní 2,6 mm rozteč pixelov a na obrazovku sa môžete pozerat' už z dvojmetrovej vzdialenosti. Otvorenia kaviarne sa 22. 9. zúčastnili rektor Ján Čelko, prorektor Karol Matiaško a pani kvestorka Jana Gjašiková. ●

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE 70. AKADEMICKÉHO ROKA

V utorok 20. septembra sa na Žilinskej univerzite v Žiline uskutočnilo slávnostné otvorenie 70. akademického roka, ktoré bolo spojené s inauguráciou nového rektora prof. Ing. Jána Čelka, CSc. Za 70 rokov opustilo brány univerzity 84 755 absolventov, z toho 1 891 zo zahraničia, pochádzajúcich zo 16 krajín sveta. Na 7 fakultách vzdelávame takmer 8 000 študentov v 169-tich študijných programoch. V 70-tom akademickom roku UNIZA uskutoční niekoľko podujatí spojených s jej výročím vzniku. Prvé máme už za sebou, 30. septembra sa uskutočnila československá jazda Výročným vlakom. Svoje brány otvorila aj Univerzita tretieho veku Ústavu celoživotného vzdelávania. Slávnostné otvorenie 27. akademického roka sa uskutočnilo 29. septembra 2022. Študenti nad 45 rokov sa môžu prihlásiť na množstvo vzdelávacích programov nielen v Žiline, ale aj v Čadci a Považskej Bystrici. ●

VÝNIMOČNÉ OSOBNOSTI V ESET SCIENCE AWARD 2022

Do finálovej pätnástky špičkových vedeckých a pedagogických osobností ESET Science Award 2022 sa dostali dvaja vedci z UNIZA. O laureátoch vedeckých kategórií Výnimočná osobnosť vedy na Slovensku a Výnimočná osobnosť vedy do 35 rokov rozhodla medzinárodná komisia na čele s nositeľkou Nobelovej ceny za chémiu Adou Yonath. Nadácia ESET ocenila výnimočných vedcov, výskumníkov a vysokoškolských pedagógov za ich vedeckú a pedagogickú prácu 14. októbra 2022. Aj za účasť vo finále im patrí naša pozornosť a uznanie.

Jaroslav Frnda

Finalista kategórie: Výnimočný mladý vedec

Telekomunikácie

„Vždy ma poteší, keď sa výsledky mojej práce dokážu implementovať do praxe.“

Ing. Jaroslav Frnda, Ph.D. pôsobí na Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov UNIZA. Venuje sa kvalite multimediálnych služieb prenášaných prostredníctvom prístupových sietí novej generácie, algoritmom strojového učenia a analýze dát.

Zaoberá sa spôsobmi a metrikami, ktoré vyhodnocujú kvalitu multimediálnych služieb. Najviac sa dnes venuje kvalite videa – je to najmä pre popularitu streamovacích služieb. Prehrávanie online videí závisí od kvality internetového prenosu a IP protokolu, pričom počas prenosu môže nastať viacero chýb. Oneskorenie v sieti či stratené dáta – to všetko má vplyv na obrazovú kvalitu vnímanú koncovým zákazníkom. Kvalitatívne degradovanému videu môže vypadávať obraz alebo môže byť obraz rozostrený či kockovaný. Rodák z Martina tvrdí, že vzťah k technike si vyvinul počas hodín fyziky na strednej škole. Štúdium informatiky a komunikačných technológií absolvoval na Technickej univerzite v Ostrave. Na jeho práci ho najviac baví sloboda, bádanie, ale aj nadväzovanie vzťahov s vedcami z celého sveta. So zahraničnými kolegami sa mu nedávno podarilo publikovať článok v Scientific Reports, ktorý patrí pod prestížne vydavateľstvo Nature. Za jeden zo svojich úspechov tiež považuje to, že v roku 2021 získal grant od Vedeckej grantovej agentúry (VEGA). Je aktívny človek, rád bicykuje, chodí plávať a zvykol hrať hokejbal. Okrem toho sa zaujíma o veci verejné.

Ladislav Janoušek

Finalista kategórie: Výnimočný vysokoškolský pedagóg

Elektrotechnika

„Na Slovensku pôsobí veľa kvalitných ľudí, veľa odborníkov, ktorí sú zároveň vynikajúci učitelia. Svojou tvorivou činnosťou dokážu dávať informáciám vysokú pridanú hodnotu a vedia okamžite transferovať svoje poznatky do vzdelávacieho procesu.“

Prof. Ing. Ladislav Janoušek, PhD. pôsobí na Fakulte elektrotechniky a informačných technológií, venuje sa elektromagnetickej biokompatibilite a nedeštruktívnej elektromagnetickej defektoskopii. V rámci vedeckých výskumov sa zaoberá vplyvom umelého elektromagnetického poľa na výživu buniek organizmov.

Venuje sa primárne interakciám elektromagnetického poľa so živými organizmami a s vodivými materiálmi. So svojím vedeckým tímom, ktorý je zložený z pedagógov, ale aj študentov univerzity, sa zaoberajú otázkou vplyvu elektromagnetického poľa na výživu buniek v organizme. Ladislav Janoušek nechcel byť pedagógom ani vedcom odjakživa. Ako dieťa túžil byť rušňovodičom a po skončení základnej školy navštevoval Strednú priemyselnú školu dopravnú v Košiciach. Vďaka dobrým výsledkom, ktoré dosahoval na strednej škole, sa rozhodol prihlásiť na Vysokú školu dopravy a spojov v Žiline. Po ukončení doktorandského štúdia sa presunul na niekoľko rokov do Japonska, kde absolvoval pracovnú stáž v súkromnom výskumnom inštitúte. Za jeho výskum mu bola udelená cena Japonskej spoločnosti pre nedeštruktívnu inšpekciu a na základe týchto výsledkov získal aj na Slovensku ocenenie Technológ roka Slovenskej republiky. ●

Zdroj: www.esetscienceaward.sk/sk/laureati

NOVÉ VEDENIE

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ
FOTO CYRIL KRÁLIK

Nového rektora, pani prorektorky, pánov prorektorov a pani kvestorky sme sa spýtali na ich pôsobenie vo funkčnom období, do ktorého nastúpili v novom akademickom roku. Majú pred sebou štyri roky práce.

prof. Ing. Ján Čelko, CSc.

"Aká je vaša vízia a konkrétny akčný plán v tomto funkčnom období? Ako využijete váš osobný potenciál pre jeho naplnenie? Čo môže byť prekážkou pri jeho naplnení?"

Ján Čelko
rektor

Prvoradou úlohou najbližšej budúcnosti bude úspešný akreditačný proces. Zahrňuje aplikovanie Vnútorného systému zabezpečovania kvality, v ktorom sme už urobili prvý krok a intenzívne pracujeme na ďalších. Cieľom je zvýšenie efektivity a atraktivity výučby, ktorý by zabezpečil zvýšenie záujmu o štúdium na UNIZA. Budeme sa tiež snažiť o rozšírenie spolupráce na univerzite vo vedeckovýskumnej oblasti, nárast spoločných projektových aktivít, hlavne zahraničných. Veľmi intenzívne však budeme pracovať na zlepšení kvality vzájomnej komunikácie v rámci univerzity na základe rešpektu, pochopenia a vedomia spoločného cieľa – ďalšieho rozvoja našej univerzity.

Anna Križanová
prorektorka pre vzdelávanie

Do funkcie som vstupovala s vedomím, že nastupujem do idúceho vlaku s názvom akreditácia, takže ma neprekvapilo množstvo práce hlavne v oblasti zosúladovania našich študijných programov so štandardmi Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo a v oblasti implementácie už pripraveného Vnútorného systému kvality UNIZA do podmienok univerzity. A práve túto implementáciu považujem aj za hlavný akčný plán pre najbližšie obdobie. Čo sa týka mojej vízie, bola by som rada, keby sa nám podarilo niektoré

procesy, ale nielen v zmysle akreditácie, „zoštíhlit“ z hľadiska administratívnej záťaže. Bola by som rada, keby si naša univerzita udržala svoje postavenie v domácom a medzinárodnom vzdelávacom priestore a aby bola stále zaujímavá pre študentov. Dúfam, že mi k tomu dopomôžu skúsenosti z mojich predchádzajúcich pracovných pozícií a chápujúci a ústretoví ľudia, ktorých mám zatiaľ okolo seba veľa.

Pavol Rafajdus
prorektor pre vedu a výskum

Z hľadiska vedy a výskumu bude potrebné úspešne ukončiť proces periodického hodnotenia VaV na slovenských univerzitách a vedeckovýskumných inštitúciách, ktorý sa naštartoval v júni 2022 definovaným výberom 25 publikácií za jednotlivé vedné oblasti za obdobie 2014 až 2019. V januári 2023 má byť ukončené hodnotenie týchto výstupov a zadefinovanie, čo ďalej, pretože to bude mať určitým spôsobom dopad aj na rozpočet univerzít už od roku 2024. Jasný cieľ je: zamerať sa na kvalitu a špičkovú medzinárodnú úroveň. Na dosiahnutie uvedeného cieľa je vytváranie špičkových medzinárodných kolektívov, infraštruktúry a kvalitných projektov, v rámci ktorých môžu takéto výstupy vzniknúť. Snaha bude vytvárať takéto podmienky v rámci možnosti UNIZA. Prekážok pri naplnení cieľa môže byť viacero. Jednou z hlavných môže byť nevhodné nastavenie financovania vysokého školstva a vedy v SR.

Jozef Ristvej
prorektor pre medzinárodné vzťahy a marketing

Oblasť medzinárodnej spolupráce zaznamenala počas pandémie Covid-19 stagnáciu, preto je potrebné ju nanovo naštartovať a aktívne pristúpiť ku jej riešeniu. Vytvorenie Aliancie európskych univerzít Pioneer pod vedením univerzity Gustáva Eiffela v Paríži je ďalšou výzvou na najbližšie obdobie v tejto oblasti. V oblasti marketingu sú to najmä pokračujúce aktivity v šírení dobrého mena UNIZA

prof. Ing. Anna Križanová, CSc.

prof. Ing. Pavol Rafajdus, PhD.

prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD., EMBA

a oslavy 70. výročia UNIZA, ktoré nás čakajú v roku 2023. Prostredníctvom tohto priestoru, chcem vyzvať kolegyne a kolegov na univerzite, aby sme sa spoločne zapájali do internacionalizácie a podpory marketingových aktivít univerzity, aktivitami v zahraničí, ale aj u nás na UNIZA, je to dôležité pre ďalšie napredovanie našej univerzity.

Andrej Czán
prorektor pre rozvoj

Hlavnú víziu vidím v efektívnom riadení správy a rozvoja infraštruktúry UNIZA, s dôrazom na implementáciu moderných technológií, ktoré významným spôsobom posunú univerzitu k cieľom celosvetovej výzvy „The Race to Zero“. Osobný potenciál, ktorý som nadobudol na doterajšom pôsobení na Strojníckej fakulte hlavne ako koordinátor pre spoluprácu s priemyslom a transformáciou poznatkov do projektových realizácií, využijem pri naplňaní strategických zámerov rozvoja infraštruktúry UNIZA, ktorá je rozpracovaná a nasmerovaná na veľmi dobrej úrovni s potenciálom na znižovanie energetickej záťaže a aplikácie environmentálnych riešení. Hlavnou prekážkou realizácie projektových zámerov je ich finančné zabezpečenie a externé dodávateľské prostredie, ktoré už v dnešnej spoločenskej situácii nadobúda rôzne prvky nestability vo forme pandemických, energetických ako aj subdodávateľských negatívnych javov. Verím, že dané prekážky počas funkčného obdobia budeme spolu s oddelením pre rozvoj, investície a projektové realizácie úspešne eliminovať.

Karol Matiaško
prorektor pre informačné systémy

Trvalo, hlavne v spolupráci s CeKT a Univerzitnou knižnicou, sa snažíme vytvárať prostredie, ktoré uľahčuje a zjednodušuje prácu a dostupnosť informácií, ale často aj nové byrokratické požiadavky. Dôležitým faktorom je aj zabezpečovanie kvalitnej infraštruktúry a potrebného programového vybavenia

pre vzdelávanie a vedeckovýskumnú činnosť. Z podstatných činností je potrebné nasadiť úsilie: pre zabezpečenie možností využívania vysokovýkonného počítania, inovovať knižničné informačné systémy, inovovať informačné systémy pre vzdelávanie a podporu vedy, trvalú ochranu nášho prostredia pred kybernetickými hrozbami, trvalé zlepšovanie infraštruktúry IKT. Verím, že v spolupráci s akademickou obcou, CeKT a Univerzitnou knižnicou budeme pokračovať v zlepšovaní a inovácii využívania IKT. Pri súčasnej ekonomickej kríze vidím najväčšiu hrozbu v nedostatku prostriedkov na sústavné skvalitnenie prostredia IKT.

Jana Gjašiková
kvestorka

Nasledujúce funkčné obdobie vnímam ako veľkú výzvu na uskutočnenie zmien, ktoré sa týkajú digitalizácie procesov schvaľovania obehu účtovných dokladov, zjednodušenia platobného styku a optimalizácie procesov pri financovaní. Pre študentov, ale aj pre cudzích klientov, pripravujeme možnosť platenia platobnou kartou vo vybraných prevádzkach. Zároveň chystáme rozšírenie možnosti platieb prostredníctvom aplikácie VIAMO cez platobnú bránu aj pre klientov, ktorí majú svoje bankové účty vedené v iných bankách. So zástupcami Sekcie rozpočtu MŠVVaŠ SR komunikujeme spolu s ďalšími členmi Klubu kvestorov o možnostiach úpravy metodiky delenia dotácií v nasledujúcich obdobiach a hlavne spoločnou argumentáciou vyvíjame snahu o zastavenie znižovania rozpočtu pre verejné vysoké školy. Naplnenie cieľov je z väčšej časti podmienené a ovplyvnené rozhodnutiami politických grémií. V prípade digitálnych schvaľovaní účtovných dokladov je to o rozhodnutí ministerstva financovať dodatočný počet licencií v rámci SAP-u. Keďže za verejné vysoké školy zastupujem kvestorov v Riadiacom výbore pre IS Sofia, vyvinem maximálne úsilie, aby táto požiadavka na zmenu bola aj schválená. ●

prof. Ing. Andrej Czán, PhD.

prof. Ing. Karol Matiaško, PhD.

Ing. Jana Gjašiková

VENI SANCTE A STRETNUTIE S BISKUPOM

TEXT MICHAL MELIŠÍK, UNIVERZITNÝ KAPLÁN

5. októbra 2022 slávil Univerzitné pastoračné centrum sv. Pavla pri Žilinskej univerzite v spolupráci so Žilinskou univerzitou slávnostnú sv. omšu Veni Sancte na začiatku nového akademického roka. Počas nej sme prosili o Božiu pomoc a požehnanie pre celú univerzitu a

jej aktivít v tomto jubilejnom 70. roku jej existencie.

Po sv. omši bolo priateľské stretnutie zamestnancov a študentov s pánom rektorom prof. Ing. Jánom Čelkom CSc. i o. biskupom doc. ThDr. Mons. Tomášom Galisom, PhD. v priestoroch Palo-

vej budy – domova UPeCe. Celé podujatie bolo pre nás všetkých povzbudením rozvíjať nielen intelekt, ale aj spoločenské vzťahy.

Viac informácií zo života UPeCe nájdete na www.upc.uniza.sk a na FB: UPeCe Žilina. ●

NA SLÁVNOSTNÝCH CEREMÓNIÁCH UNIZA NEPREHLIADNETE

TEXT: ADRIANA VALENTOVIČOVÁ

FOTO: ONDREJ TRNKA, CYRIL KRÁLIK, KRISTÍNA FIALOVÁ

Nové insígnie na reťaziach vedenia

Z piatich zlatých medailí s historickým symbolom UNIZA sme nechali vyrobiť insígnie s novým symbolom pulzujúceho srdca. Insígnie boli vyrobené v Mincovni Kremnica. Od nového akademického roka zdobia hrud' pani prorektorky a pánov prorektorov pri slávnostných ceremoniach.

Nové taláre od slovenského scénografa

Taláre Žilinskej univerzity v Žiline si zachovali pôvodnú červenú farbu. Po presťahovaní z Prahy do Žiliny v roku 1960 to bol u rektora červený talár s falošným hermelínom, ktorý sa uchránil dodnes. Po roku 1989 sa dali vyhotoviť nové taláre pre rektora, kvestora, prorektorov, dekanov, predsedu akademického senátu a pedela. Šitie ďalších talárov bolo potrebné pri výmene akademických funkcionárov, ktorým končilo trojročné až šesťročné funkčné obdobie, neskôr štvorročné až osemročné. V tomto období sme sa stretli s ťažkosťami pri zadávaní šitia nových talárov. Kým ich jedna firma vyhotovila, vzápätí zanikla. A tak to pokračovalo stále. Najnovšie taláre nášho vedenia navrhol prof. Peter Čanecký, slovenský scénograf, kostýmový výtvarník a pedagóg, vedúci Katedry scénografie Divadelnej fakulty VŠMU v Bratislave. Zabezpečil ich ušitie vo firme, s ktorej prácou sme boli spokojní, ale žiaľ, i táto firma zanikla. Pri akejkoľvek oprave alebo vyhotovení nového talára musíme hľadať nové možnosti.

Pedel Jozef Mrázik sa zapísal do pamäti niekoľkých generácií absolventov

Na žezlo v jeho rukách slávnostne prisahali tisícky študentiek a študentov. Za viac než dvadsať rokov uskutočnili slub aj osobnosti z akademickej obce vrátane rektorky a rektorov Žilinskej univerzity v Žiline. V tomto roku vycestoval pedel Ing. Jozef Mrázik, PhD. aj do Tatranskej Javoriny, kde zložili slub študenti na promóciách Výskumného ústavu vysokohorskej biológie, ktorý je súčasťou UNIZA. Jozef Mrázik pracuje ako vedeckovýskumný pracovník na Katedre obrábania a výrobnéj techniky Strojníckej fakulty UNIZA od roku 1994. ●

EURÓPSKA NOC VÝSKUMNÍKOV 2022

TEXT KATARÍNA POLÁČKOVÁ FOTO CYRIL KRÁLIK

„Dôverujme vede“ bolo mottom 16. ročníka obľúbeného vedeckého festivalu Európska noc výskumníkov, ktorý sa uskutočnil tradične v posledný septembrový piatok: 30. 9. 2022. Po dvoch online ročníkoch tak mohli účastníci všetkých vekových kategórií v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach, Poprade a Žiline opäť vidieť, počuť a hlavne zažiť vedecké pokusy na rôznych zariadeniach a prístrojoch, ktoré sú často po väčšinu roka ukryté vo verejnosti neprístupných univerzitných laboratóriách.

Obchodné centrum MIRAGE Žilina už po druhý raz poskytlo priestory pre konanie tohto festivalu a v 29 stánkoch odkrývali vedci pomyselný závoj zo svojej práce na rôznych zaujímavých výskumných témach. Stánky lákali vystavenými pozoruhodnými modelmi, atraktívnymi simuláciami a nevšednými exponátmi, návštevníci sa tak mohli vydať napríklad po stopách bezpečnosti, naučiť sa programovať a vytvoriť si vlastnú počítačovú hru, chytiť si časticu pomocou optickej pinzety, hodná záujmu bola aj rýchla 3D tlač. Ekologické témy sa riešili v stánku s názvom Premeňme odpad

na energiu či Obilniny vo svete BIO! Rezonovali aj témy z oblasti dopravy: Vlaky sú budúcnosť, Simulácie a automatizácie vo vodnej doprave, Ekológia a bezpečnosť v cestnej doprave. Nadšenci biomedicíny určite neobišli vedcov zaoberajúcich sa biosignálmi ľudského tela, virtuálne televízne štúdio sa taktiež nemohlo sťažovať na malý záujem návštevníkov. Každý stánok sa snažil ukázať svoju vednú oblasť širokej verejnosti v tom najpútavejšom svetle.

Žilinská univerzita v Žiline mala na festivale zastúpenie celkovo v 27 vedeckých stánkoch nielen v Žiline, ale aj v Banskej Bystrici, Košiciach a Poprade. Do prípravy a realizácie festivalu vrátane jeho sprievodných podujatí a prednášok sa zapojilo takmer 100 zamestnancov a doktorandov, ktorým sa aj touto cestou chceme srdečne poďakovať. Ochotní a fundovaní vystavovatelia mohli na druhý deň svojim blízkym len slabo šepkať o tom, ako neúnavne celý deň vysvetľovali zvedavým návštevníkom zložité procesy svojej vedeckej práce. Aj vďaka ich úsiliu mohlo viac ľudí začať dôverovať vede. ●

UNIZA VO SVETE

TEXT MARCELA BARČÁKOVÁ

UNIZA sa zúčastnila 32. výročnej konferencii a výstave EAIE- European Association for International Education, ktorá sa konala v polovici septembra v multikultúrnej Barcelone.

Žilinskú univerzitu v Žiline reprezentovali v zdieľanom „slovenskom stánku“ od SAIA kolegyne z Oddelenia medzinárodných vzťahov a marketingu Marcela Barčáková a Lucia Jendrichovská.

Program konferencie bol zameraný na tému „Budúcnosť v plnej farbe“, čo dáva možnosť širokej škále nástrojov pre internacionalizáciu. Tento rok sa v Barcelone zúčastnilo viac ako 200 vystavovateľov.

Spoločná, rôznorodá a otvorená – taká bola konferencia a výstava EAIE, ktorá sa po prestávke zapríčinennej pandemiou, stala miestom nielen na zviditeľnenie sa, no taktiež miestom stretnutí na rozvíjanie existujúcich, či nových partnerstiev a miestom stretnutí s medzinárodnými odborníkmi. ●

NOVÝ PROFESOR A DOCENT

TEXT JANKA MACUROVÁ,
ODDELENIE PRE VEDU A VÝSKUM

Oddelenie pre vedu a výskum Rektorátu UNIZA oznamuje, že prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová vymenovala s účinnosťou od 31. augusta 2022 za profesora doc. Ing. Milana Smetanu, PhD. z Fakulty elektrotechniky a informačných technológií UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania teoretická elektrotechnika, bývalý rektor Žilinskej univerzity v Žiline prof. Ing. Jozef Jandačka, PhD. udelil s účinnosťou od 17. júna 2022 vedecko-pedagogický titul docent Ing. Eduardovi Kollovi, PhD. z Ústavu znaleckého výskumu a vzdelávania UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania súdne inžinierstvo.

K získaným titulom srdečne blahoželáme. ●

V PRAXI TREBA PROBLÉM POSUDZOVAŤ KOMPLEXNE

TEXT EVA VLČKOVÁ
FOTO CYRIL KRÁLIK

Hovorí, že mu je jedno, s akým materiálom pracuje. Zaoberá sa mechanickým skúšaním materiálov a odhaľovaním príčin vzniku havárií súčiastok a strojov. Ako absolvent strednej priemyselnej školy a vysokej strojníckej sa vyzná v takmer vo všetkých strojoch – či sú to prevodovky, lokomotívy alebo kovacie stroje. O zaujímavostiach zo svojej práce nám porozprával prof. Ing. František Nový, PhD.

• Pán profesor, pôsobíte na katedre materiálového inžinierstva. Aká bola Vaša profesijná dráha?

Vyštudoval som strednú priemyselnú školu v Kysuckom Novom Meste. Odtiaľ som rovno nastúpil sem, vtedy ešte na spoločnú strojnú a elektrotechnickú fakultu. Keď sme boli v štvrtom ročníku, vznikla samostatná strojnica fakulta s novými študijnými programami. Inžinierske štúdium som končil na katedre materiálového inžinierstva. Po promóciách som nastúpil na pozíciu výskumného pracovníka s tým, že ďalej som si robil doktorát, kde som získal titul PhD. Mrzí ma, že tento titul nemáme uvádzaný rovnako ako v celom svete Ph.D. – keď sa totižto u nás titul Dr. transformoval na PhD., na ministerstve došlo k chybe, ktorá sa s nami ťahá doteraz. Tak sa mi často stáva, že keď po-

sielam životopis niekam do sveta, jemne mi naznačia, že mi tam chýba bodka. Sme takto jedineční vo svete.

"Mrzí ma, že tento titul nemáme uvádzaný rovnako ako v celom svete Ph.D."

• Pracovali ste teda ako výskumný pracovník?

Áno, mal som plný úväzok a robil som si doktorát. Zákon to umožňuje, aj keď v súčasnosti sa to už často nerobí. Po ukončení doktorátu v roku 2002 som ďalej pracoval ako výskumný pracovník a v roku 2009 som si na SAV spravil kategóriu výskumníka IIa, ktorá je na SAV

uznávaná na úrovni pedagogického titulu docent. Do roku 2006 som zostával vo funkcii výskumníka, potom som obhájil docentúru a po pár rokoch som obhájil profesúru, hoci podmienky som mal dávno splnené, musel som dodržať zákonné lehoty.

• Dostali ste sa ako výskumník aj k učeniu?

Ja som učil celý čas. Na katedre každý z nás učil. Nikdy sme nerobili len výskumnícku prácu, vždy sme popri tom aj učili.

• Na katedre ste vedúci oddelenia skúšania a vlastností materiálov. Čo táto oblasť zahŕňa?

Svoju výskumnícku dráhu som začínal trochu špecificky, lebo som nastúpil k profesorovi Antonovi Puškárovi, ktorý

bol pred revolúciou rektorom. On bol mojím školiteľom aj pri inžinierskej práci. V tom čase mohol mať každý profesor svojho výskumníka. Začínať uňho bol pre mňa veľmi dobrý štart. Profesor Puškár celý život robil fyzikálnu metalurgiu a ja som automaticky nastúpil do rozbehnutého vlaku a prevzal som všetko, čo robil on. Neskôr som si pridal krip – tečenie materiálov, toto tečenie sme skombinovali s únavou, na čom som obhajoval dizertačnú prácu. Neskôr som začal robiť aj ostatné medzné stavy vrátane krehkého lomu, opotrebenia. Kedysi existoval študijný odbor fyzikálna metalurgia a medzné stavy materiálov – celú túto oblasť som pokrýval v rámci výskumu. Niečo sme robili v rámci grantových úloh ako základný výskum a niečo sme robili v spolupráci s praxou. Tu, v mojej kancelárii, môžete vidieť rôzne súčiastky pochádzajúce z fabriek, odkiaľ nás oslovili s prosbou o pomoc pri riešení ich problémov.

• **Áno, je o Vás známe, že máte silné prepojenie s praxou.**

Spolupracujeme s rôznymi firmami zo Slovenska, aj zo zahraničia. V minulosti sme robievali únavové skúšky pre Škodú Plzeň – napríklad na parné turbíny a na niektoré komponenty – závesy vidličiek. Špecializujeme sa aj na gigacyklovú únavu. V technickej praxi fungujú zariadenia v nejakých dohodnutých limitoch, pri nich hovoríme o bežnom únavovom porušení. Napríklad si povieť, že nejaké zariadenie má odpracovať päť rokov spoľahlivo a nesmie dôjsť k jeho poškodeniu. V súčasnosti je tendencia stále zvyšovať výkony a zároveň šetriť na materiáli a ešte aj zvyšovať životnosť zariadenia. Robili sme napríklad únavové skúšky osí lokomotív alebo životnosti vagónových ložísk. Kedysi bola prvá kontrola vagónového ložiska po neviem koľkých kilometroch, dnes je prvá skúška po 500 – 600 tisíc kilometroch, čo bola kedysi jeho celková životnosť. Ak sú na ložisku znaky kontaktnej únavy, nemôže fungovať ďalej, pretože by hrozilo vykoľajenie vlaku.

• **S akými materiálmi pracujete?**

Mne je to jedno. Robíme všetky kovové materiály, trochu menej keramiky a plasty, ale kompozity robievame. Teraz mám dve doktorandky, ktoré budú končiť. Jedna sa zamerala na problematiku mikroštruktúrnych zmien, ktoré prebiehajú pri zváraní vysokopevných konštrukčných ocelí, čo môžeme vidieť napríklad na vežových žeriavoch, ktoré sa kedysi stavali z bežných konštrukč-

"Nastúpil som k profesorovi Antonovi Puškárovi, ktorý bol pred revolúciou rektorom."

ných ocelí, dnes sa používajú vysoko-pevné konštrukčné ocele, ktoré majú dvoj-, niekedy dvaaplnásobne vyššiu pevnosť. Prináša to však špecifiká. Žeriav vyzerá menší, profily sú tenšie, ale silu má rovnakú alebo väčšiu. Sú síce z vysokopevnej ocele, ale je problém ich zvariť. Je problém, aby zvar preniesol mechanické zaťaženie a aby nepraskal pri zaťažení. Táto technológia sa začína používať v zahraničí aj na stavbu mostov.

Druhá doktorandka robí kompozitné materiály na báze epoxidového vlákna. Takže robíme aj s plastami, ale trochu pomenej. Ja sa nevenujem chemickým vlastnostiam, len mechanickému skúšaniam. Odskúšať mechanické vlastnosti plastov vieme, niektoré iné vlastnosti nevieme odskúšať.

• **Mechanické skúšky robíte pred použitím materiálu alebo potom, keď sa nejaká súčiastka pokazí?**

Skúšky, ktoré robíme v rámci základného výskumu, skúšajú stav základného materiálu v stave, ako ho kúpíte. Veci, ktoré mám porozkladané na stole, sú úplne všetky havárie z praxe. Skúmame všetky medzné stavy materiálu. Medzným stavom materiálu je taký stav, keď dané zariadenie alebo súčiastka prestáva plniť svoju funkciu. Buď počuť zo

"Robili sme napríklad únavové skúšky osí lokomotív alebo životnosti vagónových ložísk."

zariadenia rachot alebo niečo vypadne zo zariadenia. To je laicky vysvetlený medzný stav. Pre daný materiál či súčiastku je to koniec.

Niekedy dostaneme na preskúmanie aj nové súčiastky. Napríklad sme z jednej fabriky dostali polámané skrutky, sú to kvalitné vysokopevnostné skrutky. Obidve však boli zlomené a pritom boli v stroji namontované asi tri hodiny. Našou úlohou bolo zistiť, čo sa stalo.

• **A čo ste zistili?**

V tomto prípade sa stalo to, že sa vo fabrike robila rekonštrukcia kovacieho stroja, je to v podstate buchár, ktorý firma používa na výkovky. Keď sa im pokazil stroj, vymenili skrutky, za tri hodiny bol stroj pokazený znovu. Dali iný typ skrutky a zopakovalo sa to isté – za tri hodiny bol stroj pokazený. Keď sa takto zlomia skrutky, treba zistiť, prečo sa niečo takéto deje. Oni mali podozrenie, že materiál skrutiek je zlý. Skrutky však boli výborné. Vtip je v tom, že v praxi treba problém posudzovať komplexne. Nikdy nemôžem povedať: „Doneste mi skrutky, ja vám ich zanalyzujem.“ V 99-tich percentách prípadov, ktoré nám

"Sú síce z vysokopevnej ocele, ale je problém ich zvariť."

sem prídu, zohráva svoju rolu viacero faktorov. Je dobré, keď sa človek zdvihne, ide na miesto, všetko si pozrie a ešte sa musí pýtať. Väčšinou zohráva vplyv prevádzka, ako sa k zariadeniu, stroju, mostu, žeriavu správajú obsluhujúci, ďalšia vec je samotný materiál a jeho kvalita, ďalej výroba, pri ktorej vstupujú do toho technologické postupy – či boli vhodne zvolené a potom dodržané. Stane sa, že prídem oblečený ako bežný človek na miesto zvárania dôležitej konštrukcie a robotníci zvárajú hrubé pláty 40 mm, v postupe majú napísané, že ich treba predhriať na 200-250 °C a jeden sa pýta druhého: „Tak čo, predhrejeme to?“ A druhý na to: „A na čo, veď včera sme ich prehriali.“ Toto keď počujete, zostanete v šoku. Takže ak nie sú dodržané technologické podmienky, tak sa netreba čudovať haváriám. Ďalej môže byť problém v konštrukcii. Všetky tieto faktory môžu mať vplyv na eventuálne poruchy. Niekedy sa stane, že všetko prezrieme, skontrolujeme, prepočítame a stále sú problémy a nakoniec prideme na to, že chyba je v montáži, ktorá sa veľmi ťažko dokazuje. Často mi chlapi povedia, že to nie je možné zle zmontovať, ale nie je to tak. Stáva sa, že sú chybné aj dva či tri faktory.

• **A čo bol problém pri tých skrutkách?**

Chlapci ten buchár nabúrali a vedúce mu nepovedali, že ho nabúrali. Tak som tam prišiel, samozrejme, už tam mali ďalšie polámané skrutky, lebo sa zlomili vždy po troch hodinách. Keď som pozeral na celý stroj, pozeral som na veľký

hydraulický lis, ako chodí a všimol som si, že robí trochu zvláštny pohyb. Pýtal som sa: „To nikomu neprekáža?“ „A malo by?“ znela odpoveď. „No asi áno, lebo to spôsobuje prídavné ohybové namáhanie.“ „A to vadí?“ „No áno, lebo akúkoľvek skrutku na svete tam dáte, žiadna to nemôže prežiť, pretože skrutka je dimenzovaná tak, že má prenášať

osové zaťaženie a nie tak, že sa má ešte aj ohýbať.“ Potom sa už priznali k tej havárii.

• **Ale môže sa stať, že aj skrutky sú chybné.**

Áno. Spomínam si na prípad, keď sme montovali na stenu obrovský monitor.

"Nikdy nemôžem povedať: „Doneste mi skrutky, ja vám ich zanalyzujem. "

Na druhý deň bol celý monitor aj s držiakom na zemi. Celý vtip bol v tom, že firma, ktorá robila povrchovú úpravu na skrutkách – galvanický zinok, tak nepostrážili parametre. Galvanické zinkovanie je elektrochemický proces, pri ktorom dochádza k vývoju atómového vodíka, ktorý je najmenší atóm z periodickej sústavy našich prvkov, prechádza do materiálu a spôsobuje skrehnutie materiálu. Potom stačí, že použijete takéto skrutky, ktoré sú krehké ako sklo. Skutočne, keď takéto skrutka spadne z metrovej výšky, tak bude minimálne na dva kusy.

• **Venujete sa skúmaniu materiálov a ich medzných stavov, ale zároveň musíte poznať veľa strojov.**

Všetky. To je údel strojného inžiniera, aby o strojoch vedel úplne všetko.

• **A je to možné?**

V tom čase, keď sme my končili štúdium, tak to bolo možné. Dnes je ťažké vysvetliť študentom, že materiálový inžinier nie je len ten, kto bude vo fabrike v laboratóriu a bude skúmať len štruktúru alebo len mechanické vlastnosti. S tým si nevystačí, to je veľmi málo. Treba poznať materiály, technológie, princíp konštruovania, nestačí sedieť v laboratóriu. Základy všetkého sa na univerzite stále učia, len v oklieštenej forme.

• **Okrem iného ste aj súdny znalec.**

Áno, urobil som si kurz ako súdny znalec, momentálne nie som vedený v zozname ministerstva. V našom odbore nie je tých analýz tak veľa. Je lepšie spolupracovať s Ústavom súdneho inžinierstva, kde máme dlhoročnú spoluprácu. Urobíme s kolegami odborné posúdenie a ostatné nechávame na ÚSI.

• **Pri svojej práci a analyzovaní rôznych havárií zariadení spolupracujete aj s odborníkmi z iných oblastí?**

Áno, určite. Napríklad sme riešili poškodzovanie vagónových ložísk vo vagónoch, ktoré premávali na švajčiarskych železniciach. Ďalší problém sme riešili na rakúskych železniciach. V týchto prípadoch sme spolupracovali s elektrofakultou. Tam nebol problém kontaktná únava, ale elektrický prúd prechádzal cez ložisko a dochádzalo tak k poškodzovaniu obežných dráh. Problémom sú niektoré moderné silové prvky, ktoré riadia motory v lokomotívach. Používajú sa už rôzne frekvenčné meniče a celá táto sústava sa správa neštandardne a dochádza k priarazu elektrického prúdu, prechádza to cez ložiská. V starších lokomotívach sa to doteraz nestávalo.

"Niekoľko rokov to fungovalo a zrazu vybuchol plyn."

Ďalší zaujímavý prípad sme riešili pre plynárov, keď vybuchli nejaké domy a bolo potrebné nájsť príčinu. Boli sme poverení zistiť, prečo bola plynová rúra poškodená. Treba zohľadňovať viacero faktorov. Robila sa tam napríklad aj rekonštrukcia chodníkov a v rámci toho sa robili výkopové práce a kladli sa ne-

jaké inžinierske siete. Robotníci kopali krompáčom a zaťali do plynovej prípojky, poškodili síce len izoláciu, trubka sa nič nestalo. Omotali to nejakým papierom, na to hodili tri lopaty betónu, aby nedošlo k ďalšiemu poškodeniu. Niekoľko rokov to fungovalo a zrazu vybuchol plyn. Keď to prišlo k nám, videli sme deformáciu po krompáči, diery v trubke, ale bolo jasné, že trubka síce bola prehnutá, ale poškodenie spôsobili bludné prúdy. Asi 300 metrov odtiaľ totiž bola železnica a spodná voda tam rôzne chodila. Prúdy, ktoré tam namerali kolegovia z elektrofakulty, boli doslova šialené. Tak sa stalo to, že bludné prúdy urobili diery do ocelového

"Základy všetkého sa na univerzite stále učia len v oklieštenej forme."

potrubia, plyn unikol do budovy a celá budova padla. Pri bludných prúdoch na jednom mieste vstupuje elektrický prúd do materiálu a na inom vystupuje, pričom spôsobuje vytrhávajúce materiálu a vzniká diera. Volá sa to korózia bludnými prúdmi. Toto poškodenie sa dá veľmi ľahko rozpoznať. Bludné prúdy sa nedajú usmerniť. V mnohých mestách sa preto vykopali ocelové potrubia a nahradili sa plastovými. Takže áno, musíme spolupracovať aj s inými fakultami a odborníkmi.

• **Čo Vaše záľuby?**

Keď mám čas, idem do lesa. Najradšej mám toto naše okolie. Chodieval som aj po Európe, ale netúžim po vysokých horách, mám radšej pohodové prechádzky.

• **Ešte Váš pohľad na univerzitu?**

Je smutné, ako sa vyvíja množstvo študentov nielen na našej univerzite. Ešte smutnejšie je, že je stále menej študentov, ktorí chcú študovať. Učivo sa vždy musí prispôbovať konkrétnej skupine. Potom je smutné, že je tam jeden výborný a musíme sa prispôbiť väčšine. Na tie isté veci či cvičenia nereagujú všetky krúžky rovnako, majú až diametrálne rozdielne prístupy.

Čo sa týka celej univerzity, vôbec nemám predstavu, čo prinesie akreditácia celkovo pre vysoké školstvo, čo sa bude diať. Netrúfam si to odhadnúť. ●

MESTO ŽILINA OCENILO VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

TEXT PAVOL RAFAJDUS FOTO FEIT UNIZA

Dňa 22. septembra 2022 bolo ocenených šesť osobností, ktoré vďaka svojej svedomitosti, pracovitosti a cieľavedomosti dosiahli mimoriadne výsledky. Medzi ocenenými je aj **prof. Ing. Valéria Hrabovcová, PhD.**, ktorá si z rúk primátora mesta Žilina prevzala Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Žilina.

Valéria Hrabovcová je emeritnou profesorkou na Fakulte elektrotechniky a informačných technológií na Žilinskej univerzite, kde pôsobí od roku 1976. Prakticky celý svoj produktívny život zasvätila vedeckopedagogickej práci na Žilinskej univerzite v Žiline, kde pracovala od r. 1976. Svojou systematickou prácou vytvorila v oblasti elektrických strojov samostatnú vedeckú školu. Odborne a aj ľudsky vychovala veľké množstvo študentov a absolventov elektrotechnického zamerania, pričom mnohí z nich sa uplatnili práve aj v meste Žilina a napomáhajú svojimi vedomosťami a zručnosťami rozvoju nielen mesta, ale aj kraja. Svojou činnosťou sa podieľala na rozvoji aktuálnej problematiky so zameraním na elektrické stroje s permanentnými magnetmi a elektronicky komutované elektrické stroje, pričom svoje skúsenosti v týchto oblastiach odovzdávala do praxe aj v spolupráci so spoločnosťami a firmami aj zo Žiliny a jej okolia, čím prispela aj k ich rozvoju. Prof. Ing. Valéria Hrabovcová, PhD. má mimoriadne zásluhy na získaní medzinárodných grantov TEMPUS, ktoré mimoriadnym spôsobom zmenili pedagogické a výskumné zameranie katedry a v konečnom dôsledku aj fakulty a univerzity. Táto úspešná medzinárodná spolupráca s kolegami či už z Katánie, Ríma alebo Londýna, Helsínk a neskôr aj fínskej Laappenranta vyústili aj do spoločných vedeckých publikácií alebo monografií vydaných v renomovaných zahraničných vydavateľstvách. Táto spolupráca pokračuje dodnes vo forme výmenných medzinárodných stáží, či už v

rámci Erasmus+, Národného štipendijného programu alebo iných grantových schém. Zahraniční študenti veľmi radi absolvujú svoje študijné povinnosti na Žilinskej univerzite aj na základe dlhodobých pozitívnych skúseností o kvalite vzdelávania a iných možnostiach, ktoré im poskytuje práve aj mesto Žilina. Týmto by chcelo aj vedenie Fakulty elektrotechniky a informačných technológií vyjadriť svoje poďakovanie profesorku Valérii Hrabovcovej za jej celoživotný prínos pre Žilinskú univerzitu v Žiline. ●

SLOVAKIATECH FORUM-EXPO 2022

TEXT JOZEF ČERŇAN FOTO FPEDAS UNIZA

Náš zástupca doc. Ing. Jozef Čerňan, PhD. (na obrázku tretí sprava) z Katedry leteckej dopravy Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov bol v rámci jednej z najväčších technologických prezentačných udalostí tohto roka na Slovensku – SlovakiaTech forum-expo 2022 pozvaný do panelo-

vej diskusie týkajúcej sa budúcnosti leteckého priemyslu na Slovensku. Medzi diskutujúcimi nechýbali aj významní hráči vo výrobe, vývoji a predaji leteckej techniky a technológií pre letecký priemysel a leteckú dopravu, ktorí pôsobia na Slovensku: Bruno Reichstädter zo spoločnosti iBross (vývoj IT softvéru pre letecké aplikácie), Roman Danda zo spoločnosti TECHNISERV (práce v oblasti technologickej výstavby a modernizácie letísk), Daniel Tomko zo spoločnosti TOMARK (vývoj a výroba leteckej techniky – známy výrobou športových lietadiel Viper SD4 a Skyper GT9), Jindřich Záhumenský zo spoločnosti JokerTrike (CNC výroba, výroba motorových rogalí a ultraľahkého vírnikára NISUS). V Päťici diskutujúcich nesmel chýbať aj zástupca vysokého školstva z Žilinskej univerzity, ktorá je dôležitým zdrojom kvalitných absolventov pre štátne a súkromné subjekty pôsobiace v leteckej doprave a tiež spoločnosti pôsobiace v rozvíjajúcom sa leteckom priemysle regiónu Strednej Európy. Témou diskusie nebolo len oboznámiť publikum s tým, čo sa momentálne na Slovensku vyvíja a vyrába v oblasti leteckej techniky, ale aj upozorniť na moderné technológie a ich implementácia do letectva v súvislosti s akčným plánom vlády SR v presadzovaní vodíkových technológií aj pre dopravné aplikácie. ●

VÝROČNÝ VLAK 70. KŽD FPEDAS UNIZA

TEXT BIBIÁNA BUKOVÁ, KŽD FPEDAS FOTO MARIÁN PECKO

Katedra železničnej dopravy Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, Žilinskej univerzity v Žiline (KŽD FPEDAS UNIZA) oslavuje tento rok 70. výročie vzniku. Pre svoje absolventky, absolventov, partnerov a širokú verejnosť pripravila jazdu výročným vlakom - VLAK 70. KŽD FPEDAS UNIZA pod záštitou rektorov Žilinskej univerzity a Českého vysokého učení technického v Prahe. Výročná jazda vlaku sa uskutočnila 30. 9. až 1. 10. 2022 na trase z Prahy do Žiliny, cez Pardubice, Olomouc, Bratislavu, Zvolen a Košice.

Výročný vlak bol tvorený ôsmimi vozňami pre takmer 300 cestujúcich. Stretli sa v ňom bývalí absolventi, v súčasnosti už zamestnanci top manažmentu slovenských, zahraničných spoločností a partneri katedry železničnej dopravy. Najstarší cestujúci výročného vlaku bol pán Ing. Cyril Verbovský, ktorý v roku 1971 „promoval“. Medzi cestujúcimi, boli aj manželské páry, ktorí sa spoznali počas štúdia v Žiline. Cez územie Českej republiky vlakovú súpravu dopravil najmodernejší rušeň Vectron a na území Slovenskej republiky dopravu zabezpečili nostalgické rušne Železničného múzea SR. Výročný vlak bol označený logom 70. výročia založenia katedry.

Vo výročnom vlaku sa stretli odborníci z viacerých oblastí dopravy a logistiky. Vo vlaku sme spomínali na to, čo bolo, čo je a čo bude. Zo súčasnosti sme sa vrátili do minulosti a zároveň v prítomnosti sme uvažovali o budúcnosti.

Katedra má za sebou 70 rokov vzdeláva-

nia a spolupráce s partnermi z praxe. Výskumné projekty, stáže a exkurzie študentov si pamätajú i absolventi katedry, ktorí dnes zastávajú významné pozície nie len v podnikovej praxi. Absolventi aj v súčasnosti spolupracujú so svojou alma mater ako partneri.

Pozvanie na jazdu výročným česko-slovenským vlakom prijali aj partneri zo zahraničných vysokých škôl: ČVÚT Praha, MUNI Brno, VŠTE České Budějovice, Univerzita Pardubice, Vysoká škola logistiky Přerov, Vysoká škola banská Ostrava, Univerzita Záhreb, Univerzita Berlín. Zástupcovia ministerstva dopravy a výstavby a Dopravného úradu rovnako prijali pozvanie na výročnú jazdu.

Ďakujeme za želania k 70. výročiu založenia KŽD, FPEDAS UNIZA. Ďakujeme aj všetkým hosťom (partneri, absolventi, verejnosť), ktorí s nami absolvovali jazdu z Prahy do Žiliny cez Košice. Ďakujeme našim finančným, produktovým a mediálnym partnerom Výročného vlaku, tímu zo spoločnosti JVL za vynikajúce cateringové služby, „naším“ rušňovodičom za pohodovú i bezpečnú jazdu a všetkým prevádzkovým zamestnancom ŽD na území ČR, SR, ktorí boli v „službe“ (dispečeri, výpravcovia, posunovači a mnohí ďalší).

ROZHOVORY VO VLAKU

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ FOTO BRANISLAV KRŇÁČ

Otakar Bačák

Mne sa vracajú všetky spomienky na štúdium, najmä spomienky na katedre. Keď tu vidím jednu z mojich najlepších študentiek ako docentku (Bi biánu Bukovú), to je ako keď vybudujete obrovské dielo a ešte v tom zmysle, že sa prenáša ďalej...Jeden z jej študentov mi práve ďakoval, že som ju vychoval, tak to je krásne.

Na železničnej katedre som pôsobil v rokoch 1992-1997, bol to predovšetkým sen môjho dedka. Vždy chcel mať zo mňa učiteľa. Táto práca ma veľmi naplňala, profesia železničiara a práca s mládežou.

Myslím si, že keď človek pracuje s mladými ľuďmi, tak sa mu symbolicky zastaví čas a je stále mladý na univerzite. Pamätám si na pána docenta Klečku, s ktorým sme boli taký tandem (mal vtedy 70 rokov) a vždy sme ladili, také hlúposti, čo napadli mňa, aj jeho. Napriek tomu, že mal sedemdesiat rokov, bolo vidieť, že pracou s mladými ľuďmi „omladol“. Mojm životným osudom sa stala ekonomika. Som ekonomickým námestníkom mesta Olomouc, starám sa o 3-miliardový rozpočet mesta. Nevie, či to má niečo spoločné s predchádzajúcim povoláním na univerzite. Možno to, že človek musí byť tak trochu divadelník, pretože, keď chceme mať prednášky, musíte vedieť vystupovať, dať tomu réžiu. V politike je to rovnaké, tiež musíte podať to, čo viete a mať určité správanie.

Zdroj: FB Otakar Bačák

František Vaverčák

Zo Žilinskej univerzity som si doviezol manželku. Pochádzam z Tatranskej Lomnice, manželka z Pardubic. Odsta-hovali sme sa na Moravu. Vždy som bol hrdý, že som výpravca. To bolo prvé. Po vysokej škole som začínal robiť výpravcu a keď mi aj zrušili pozíciu, tak som sa vždy vrátil k tomu výpravcovi. V kariére som sa dostal až na oblastného riaditeľa Carga. Som železničiar celý život. U nás v rodine predtým nebol nikto železničiar. Nakoniec bol najstarší brat rušňovodič, ja výpravca a najmladší brat tiež výpravca. Potom sme sa stali železničiar-ská rodina, nebolo to plánované...Žilina, na to nedám dopustiť. Nikdy by som nič iné nerobil. Dcéram

som vždy hovoril, aby si užili študentské časy, aj o tom je vysoká škola.

So spolužiakmi sa stretávame každých 5 rokov, aj teraz sme mali raz, a to po 40-tich rokoch. Ja ho organizujem v Čechách, kde nás je 43 absolventov, kamarát z Banskej Bystrice organizuje na Slovensku (cez 20 absolventov) a troch spolužiakov máme z bývalej NDR. Urobili sme už štyri zrazy absolventov. Boli sme na Strečne, kde bolo kedysi stredisko internátnej výchovy. Prišlo 45 ľudí zo 70-tich. Nikdy nezabudnem na jedno z najlepších stretnutí pred 15-timi rokmi, prišlo naň 9 kantorov (Daněk, Vonka, Mojžiš, Kejíková, Adamicová, Bálint, Zemlička, Prášil...) Podarilo sa nám ho zorganizovať po 25-tich rokoch, to bolo fantastické. Žilinu mám stále „pod kožou“. Moje želanie je ísť sa raz pozrieť na Veľký Diel, ako to tam vyzerá dnes.

Václav Cempírek

Od roku 2017 pôsobím ako rektor na súkromnej Vysokej škole logistiky v Přerově. Predtým som 21 rokov pôsobil na dopravnej fakulte v Pardubiciach, bol vedúcim katedry technológie a riadenie dopravy. S katedrou železničnej dopravy úzko spolupracujem, čoho si veľmi vážim. Oponujem doktorské práce, habilitačné práce, niekedy aj profesorské spisy, inaugurácie profesorského riadenia... Na Žilinu spomínam strašne rád. Som z Českej republiky, ale ku Slovensku mám veľmi vrelý vzťah. Od malička som bol veľkým fanúšikom železničnej dopravy, a preto som si vybral Žilinu, už ako malý chlapec. Prežil som tam nádherných 5,5 rokov. V tej dobe, v 73-tom, štúdium technológie a riadenia železničnej dopravy trvalo 6 rokov, potom to skrátili na 5,5 rokov. My sme už boli len pol roka na stanici a 5 rokov sme študovali v Žiline. Stretávame sa, končili sme v 1978, v 2023 budeme mať 45 rokov. Už sa na to všetci tešíme, dokonale sa poznáme po tých dlhých rokoch. Spomínam na vynikajúcich učiteľov a veľa ďalších spomienok. Rozsah učiva bol veľmi široký, dalo nám to dobré základy. Skončilo nás viac než 80, mali sme kontakty od Čiernej nad Tisou naprieč celou Československou republikou, to bolo impozantné...Vždy, keď idem do Žiliny, si hovorím: „Dnes chce každý klimatizáciu. Keď sme jazdili my, žiadna klimatizácia nebola a ten nádherný vzduch a vôňa sena, keď sme šli cez Horný Lideč, to bola nádhiera...“ ●

SAMOZREJMOSTOU SÚ MEDZINÁRODNÉ KONTAKTY

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ FOTO ARCHÍV O. BOKÚVKU

Viac než 50 rokov sa venuje vedeckovýskumnej činnosti v odbore materiálového inžinierstva, úžitkovým vlastnostiam materiálov a degradačným procesom. V minulom roku mu bol udelený čestný titul emeritný profesor. Získal množstvo zahraničných ocenení, vo svojom odbore je profík, nielen pedagóg a vedec (Hirschov index:Wos-11, Scopus-13), ale aj zakladateľ medzinárodnej vedeckej školy v oblasti hodnotenia degradačných únavových procesov. Ako školiteľ sa podieľal na výchove 20 doktorandov, v praxi úspešných absolventov a na UNIZA pokračujúcich vedeckovýskumných pracovníkov. Je milovníkom vysokohorskej turistiky, v minulom roku prešiel 800 km. V septembri si "odbehol" do Milána na konferenciu (ICSP14 – International Conference on Shot Peening), so špičkovými odborníkmi spolupracuje po celej Európe. Je súčasťou kolektívu na Strojníckej fakulte a vo Výskumnom centre UNIZA. Žilinská univerzita v Žiline otvorila 70. akademický rok a profesor Bokúvka sa pri tejto príležitosti „otvoril“ v rozhovore.

• Ľudia Vás poznajú nielen ako vynikajúceho profesora a vedeckovýskumného pracovníka, ale aj ako veľmi milého človeka a gentlemana. Ako by ste sa opísal vy?

„Mám rád ľudí“. Veľmi rád som sa podieľal na organizácii konferencií, kde som dával ľuďom dokopy. Dlhé roky sme robili Letné školy únavy materiálov (1992-2010), pozývali sme odborníkov z celej Európy, doobedia patrili vedeckým prednáškam a diskusiám, poobedia zážitkovému spoznávaniu ľudí a miest, kde sa konali letné školy. Podobne to bolo aj na kolokviách piatich štátov od roku 1984 (DE, HU, PL, CZ, SK), podujatiach SEMDOK, TRANSCOM, Danubia – Adria Sympóziách. Celá filozofia bola o ľuďoch a ich prepojení. O rozvíjaní nových kontaktov, zdieľaní poznatkov a spoločných zážitkov. Na miestach, ktoré dýchajú históriou a krásou zároveň. Na-

ším zahraničným hosťom sme ukázali Západné Tatry - Roháče, Vysoké Tatry, Malú Fatru, Raču, Kežmarok, Oravský Podzámok, Levoču... Na letné školy sme pozývali aj horskú službu, ochranárov TANAPU, malo to obrovský úspech, je škoda, že napr. Letná škola únavy materiálov sa už nekoná.

• Ako bola Vaša cesta na UNIZA a aká je dnes? Vaše súčasné pôsobenie na UNIZA, aktuálny pocit z bytia, práce, života?

Prišiel som v roku 1963 ako študent, skončil v pohnutých rokoch a hneď po skončení štúdia v roku 1968 išiel na konkurz... a ostal som tu v Žiline. Mal som šťastie na pedagógov s obrovskými skúsenosťami, takých, ktorí pochodili svet. Cez všetky možné funkcie som sa dostal až sem k Vám (na rektorát, ako prorektor). Zažil som školu v plien-

kach, v 63-ťom som chodil na „Áčko“, „Béčko“ a „Céčko“, učili sme sa v synagóge, v „Éčku“ na Komenského ulici. Teraz pôsobím čiastočne na katedre materiálového inžinierstva a tiež vo Výskumnom centre (VC UNIZA). Zatiaľ som veľmi spokojný, uvidím, ako to bude ďalej, roky utekajú, práca s mladými ma však ešte baví, a to je dôležité.

• Ktorá jedinečná príhoda, spomienka či moment sa Vám vynorí v pamäti s univerzitou? S akou príhodou (počas 5-tich desaťročí) sa s nami chcete podeliť?

My sme končili v nešťastnom roku, pred Domom odborov stáli tanky, v období normalizácie boli s nami pohovory, či nás nechajú na škole alebo nie. V 1978 sme sa sťahovali z centra Žiliny do priestorov na Dieli, bolo to „pole neorané“, problémy s dopravou... Pozdnejšie začala cieľená výstavba areálu UNIZA. Teraz tu máme skvost, stav univerzity je neskutočný, pri prednáškach v cudzine nám to skutočne závidia. Na Áčku, Béčku, Céčku sme predtým lietali ako študenti... Snáď som k dnešnému stavu prispel aj ja, mal som ako prorektor (2006 – 2010) pri sebe rektora prof. Bujňáka a skvelú partiu ľudí okolo neho. Myslím, že každý rektor chce niečo zlepšiť, spraviť pre dobré meno univerzity. Univerzita je veľmi pekná. Pripomína mi Piazzu Miracoli v Pise, „prsteň“ v rámci Žiliny. Je to udržiavané, reprezentatívne, čisté a naozaj študentské.

Super udalosť... stihol som tri veci za len jeden deň.

Všetky boli veľmi náročné. Dňa 4.10. 1968 som mal promócie, svadbu a získal modrú knižku. To bol ťažký deň. Boli tu vojaci a nebolo nič, bol problém s ky-

ticou, prsteňmi... V Dome odborov som mal ráno promócie, poobede svadbu. Okolo 21. hod. prišli vojaci a svadobná hostina musela skončiť. Išli sme preto na Bulvár do svatkinho 2-izbového bytu, kde bola najkrajšia časť svadby. Sedelo sa aj na kolenách, mali sme okolo 30 hostí. V ten deň som získal na vojenskej správe, po osobnom pohovore, aj modrú knižku, čo by za normálnych okolností bolo nemysliteľné (zdravotne som bol fit a športoval). Vedel som, že na školu ma zoberú, len s podmienkou, ak nepôjdem na vojnu, bolo potrebné ihneď nastúpiť do vyučovacieho procesu, viesť cvičenia...podarilo sa.

• **Mnohí učitelia sa vrátili po 93-tom do Čiech, Vy ste zostali, prečo?**

Nebolo to jednoduché, po rozdelení republiky prišli pracovné ponuky do Pardubic, Plzne...Som z Olomouca, kde je rovina, no ja milujem hory a vysokohorskú turistiku. Do Roháčov chodím už 50 rokov, cez rok som dal 800 km spolu so synom. Tu v Žiline som mal silný vzťah k prostrediu a ku kamarátom, rodinu a veľmi dobrý pracovný kolektív katedry. Vzťahové väzby boli pre mňa vždy veľmi dôležité.

• **Koľko doktorandov ste doteraz vychovali?**

Viedol som ich 20, z toho skončilo 14 (SR, ČR, PL). Niektorí vynikajúci počas vedeckej výchovy odišli na stáže do Švédska, Nemecka, Ameriky a už sa nevrátili. Vychytali mi ich...

• **Aké by malo byť smerovanie vzdelávania technických odborov na UNIZA?**

Veľmi záleží od fakulty a náročnosti štúdia. Študenti študujú v zahraničí, cez 27 tisíc ich je v Čechách, ďalší si vyberajú ľahšie formy štúdia a posledná kategória študentov študuje technické smery. Študentov technických odborov

je menej. Ak malo o fakultu, štúdium v prvých ročníkoch záujem 250 študentov, teraz ich má 200. Celkove nastavenie univerzity je však veľmi dobré. Bez dopravy je štát chudobný. Aby bola doprava, musíte stavať, potrebu-

jete dopravných inžinierov, strojárů, elektrotechnikov a tak pod. A keď vám k tomu niekto spieva a tancuje, Omnia alebo Stavbár z univerzity, tak vás to pozitívne naladí...Každá časť univerzity zohráva dôležitú rolu. Musí fungovať vzájomná univerzitná spolupráca vrátane medzinárodnej. Výmena študentov, výskumných pracovníkov a pedagógov musí byť, spoločné, recipročné prednášky, projekty, rovnako konferencie...

Taliansko mám veľmi rád, Bologna, Parma, Terst, Miláno, spolupráca je veľmi dôležitá.

Keď k nám príde pedagóg, výskumný

pracovník, študenti ERASMUS zo zahraničia, trávim s nimi čas, zoberiem ich na večeru, urobím program, bez toho to nejde. Mám rád ľudí a nejde len o jednostrannú záležitosť. Vzťahy sa musia udržiavať vzájomne. S Talianskom sme publikovali spoločne cez 80 článkov, moji doktorandi sa výrazne posunuli práve vďaka kontaktom so zahraničím a pobytom v zahraničí.

• **Hlavné piliere univerzity: vzdelávanie, veda a výskum, inovácie, kultúra a šport. Ako sa darí napredovať UNIZA v týchto oblastiach, kde vidíte priestor na zmenu, čo treba viac rozvinúť?**

Cielene postaviť „filozofiu“ UNIZA na talentovaných, mladých ľuďoch. Nemusí byť dobrý učiteľ, ale môže byť dobrý výskumník. Treba nájsť to najlepšie v človeku a v tom ho podporovať. Samozrejmosťou sú medzinárodné kontakty, bez nich sa nepohnete.

„Z dcéry ste urobili babu, ktorá sa konečne nebojí chodiť po svete“, povedala mi mama jednej z doktorandiek. Naši doktorandi vyhrali až trikrát 1. miesto a jedenkrát 3. miesto na súťaži ôsmych stredoeurópskych univerzít v Ostrave. Išlo o vedeckú prácu v danom obore, v angličtine, bolo to aj honorované. Tak som na nich počas štúdia naliehal, aby išli ďalej, do Talianska, až to nakoniec vyšlo. Medzinárodná spolupráca sa im ohromne oplatila. Sú z nich teraz vedúci katedier, riaditelia významných podnikov, výskumných ústavov, vedúci oddelení v priemyselných podnikoch. Pravdou ale je, že veľa šikovných ľudí nám

po skončení univerzity odišlo, mali sme ich udržať v univerzitnom prostredí.

• **Čo je najväčším výdobytkom, benefitom tejto doby?**

Dnešná doba síce ponúka veľa, ale okráda ľudí o vzájomné kontakty a priateľské vzťahy. Miesto toho, aby sme ľudí dávali dokopy, skôr ich oddeľujeme. Robili sme týždňové letné školy, športové hry... My sme ešte zažili počas štúdia, že napr. telesná výchova bola povinná, v prvom alebo druhom ročníku sme sa spoznávali na zimných kurzoch (lyžovačka v Nízkych Tatrách), letných kurzoch (Roháče, Oravská priehrada),

týždenných exkurziách v Čechách, aj po Slovensku. My sme vlastne po prijatí na univerzitu (Vysoká škola dopravná, rok 1963) boli ako tzv. „nultáci“. Mesiac na stavbe priehrady na Váhu, v Mikšovej, potom od septembra až do januára na praxi v Turčianskych strojárňach v Martine, pracovali na 3 zmeny, tancovať chodili do Vrútok, veru pekné časy. Štúdium tak trvalo prakticky 5,5 roka. Toto všetko tu dnes jednoznačne chýba.

• **Dobry učiteľ vysvetľuje, vynikajúci demonštruje a veľký učiteľ inšpiruje. Čím ste inšpirovali Vy svojich študentov, kolegov...? Kto je inšpiráciou pre Vás?**

Chceli sme dostať študentov a mladších učiteľov do sveta a darí sa nám to. Na dedine bol kedysi farár, učiteľ, starosta... V hospode sedávali pri pive a jeden z prítomných bojoval na Piave. A koho počúvali? Toho, čo bol na Piave, lebo mal skúsenosti zo zahraničia. Ja som mal obrovské šťastie, že som mohol absolvovať pobyty v cudzine, bez toho by to nešlo. Mal som šťastie na vedúcich, tak domácich, ako aj zahraničných. Bol som na dlhodobých pobytoch v Oxforde, Birminghame, Kodani, Bologni, Parme... Vycestovať v tej dobe nebolo vôbec jednoduché. Naši doktorandi chodia teraz do Milána alebo do Parmy ako do rodiny. Profesori v zahraničí sú vynikajúci priatelia. Máme s nimi nadštandardné vzťahy. Inšpiráciou boli pre mňa vždy ľudia. Mal som na nich šťastie. Keby som ich mal vymenovať všetkých, boli by to celé strany. Ja som Moravák, nevedel by som si spoločné podujatia predstaviť bez spievania, cimbálovky, slivovičky.

• **Pôsobíte vo výskumnom centre a na katedre materiálového inžinierstva. Čo riešite aktuálne v práci, s prepojením na prax?**

Vzájomné súvislosti medzi štruktúrou, vlastnosťami a použitím tak kovových ako aj nekovových materiálov. Osobitou činnosťou je hodnotenie degradačných procesov, ich príčin, vznikajúcich v reálnej technickej praxi u súčiastok a konštrukcií. V rámci medzinárodnej spolupráce (Žilina – Brno – Miláno – Bologna) experimentálny výskum o vplyve vysoko energetického tryskania povrchu, spevňovania (shot peening, severe shot peening) progresívnych konštrukčných materiálov na ich mechanické vlastnosti, najmä na zvyšovanie ich rezistencie voči degradačným únavovým procesom v oblasti vysokého a ultravysokého počtu cyklov zaťažovania (gigacyklová únava).

• **Čo by ste želali UNIZA k narodeninám?**

Aby rozkvitla do ďalšej krásy, kytičku uviazanú z talentovaných študentov, múdrych pedagógov a výskumných pracovníkov, technických pracovníkov a ďalších, všetkých, čo majú záujem, aby UNIZA napredovala.

• **Odkaz pre súčasnú a budúcu generáciu?**

Aby bola UNIZA v rankingovom rebríčku na popredných miestach v hodnotení významných univerzít. ●

FESTIVAL INOVÁCIÍ ITAPA EXPO 2022 „OD DUBAJA K DUNAJU“ AJ ZA ÚČASTI UNIZA

TEXT PAVOL RAFAJDUS FOTO FEIT UNIZA

V dňoch 9. a 10. septembra 2022 sa na nábreží Dunaja pri Eurovea v Bratislave uskutočnil interaktívny festival inovácií ITAPA EXPO2022, kde bolo možné vidieť exponáty, ktoré reprezentovali Slovensko na medzinárodnej výstave EXPO 2020 v Dubaji. Festival bol rozdelený do dvoch rovín, jednak stánky, kde bolo možné prezentovať exponáty a jednak interaktívny, kde bolo možné zapojiť sa do diskusných panelov alebo prezentácií. Z exponátov bolo vidieť, že Slovensku patrí popri inováciách v oblasti vozidlových dopravných prostriedkov aj jedno z popredných miest vo svete vo vývoji a výrobe ultralhkých leteckých prostriedkov. Do podujatia sa zapojili aj stredné školy so svojimi „vynálezmi a inováciami“ v elektromobilite, automatizácii, robotike, ale aj ekológii a eko-biologickým materiálom a v mnohých ďalších odvetviach. Celý program v rámci festivalu bol moderovaný známymi moderátormi RTVS Romanom Bombošom a Simonou Simanovou. UNIZA sa aktívne zapojila do programu, pretože okrem prezentácie exponátov z Dubaja boli hlavnými motívmi výstavy ITAPA EXPO heslá ako inovatívnosť, pútavosť, hľadanie ta-

lentov a miera interakcie s publikom. Možnosť prezentácie svojich inovácií dostali len tí najlepší. Za našu univerzitu bola organizátorom vybraná prezentácia prof. Ing. Ivana Cimráka, PhD. z Fakulty riadenia a informatiky, ktorého téma bola: Študentské a výskumné projekty v umelej inteligencii zamerané na mamografiu. Pútavým spôsobom v dialógu s moderátorkou odprezentoval inovatívny výskum, na ktorom sa podieľa jeho výskumný tím s využitím umelej inteligencie na medicínske účely v spolupráci aj Národným onkologickým ústavom v Bratislave. V rámci diskusného panela, ktorý bol zameraný na talenty, sa zapojil aj prorektor pre vedu a výskum prof. Ing. Pavol Rafajdus, PhD., kde predstavil možnosti našej univerzity z hľadiska hľadania a podpory talentov na UNIZA. Uviedol, že talenty je potrebné podchytiť už v detskom veku, napríklad aj v rámci Žilinskej detskej univerzity. ●

PROGRAM „READY FOR CONTINENTAL“

TEXT ALEŠ JANOTA FOTO FEIT UNIZA

Ide o dvojročný nadstavbový program ponúkaný paralelne študentom inžinierskeho študijného programu riadenie procesov (RP) v odbore kybernetika na Katedre riadiacich a informačných systémov (KRIS) na FEIT UNIZA. Dňa 23. júna 2022 prebehlo v novo rekonštruovanej zasadačke dekana FEIT vyhodnotenie v poradí už 4. behu tohto programu, ktorý sa uskutočnil napriek pandémie Covid-19. Stretnutia sa zúčastnili (bez titulov): Richard Feddeck (riaditeľ oddelenia IT Continental Hannover), Katja Faelski (Head of IT EMEA region), Peter Peniak (riaditeľ divízie IT, Continental Matador Truck Tires s.r.o., Púchov a docent na KRIS FEIT UNIZA), Pavol Špánik (dekan FEIT) a Aleš Janota (vedúci KRIS). Súčasťou agendy boli aj podpisy diplomov pre 14 aktuálne končiacich absolventov - od spustenia programu v roku 2017 sa tak počet absolventov vyšplhal na 49. Zástupcovia nemeckej firmy tlmočili podporu a súhlas s pokračovaním programu aj v ďalšom akademickom roku. Pretože v súvislosti s akreditačnými procesmi boli viaceré doteraz ponúkané témy (Industry 4.0, Big Data, Business Intelligence) integrované do štandardného študijného programu RP,

dôjde na jeseň k obsahovej modifikácii programu tak, aby mal potenciálny záber aj na iné IT študijné programy a získal jednotnú a unifikovanú formu ponúkanú aj inde v zahraničí (Zlín, Porto a pod.). Diplomy si tohoroční absolventi programu prevzali 27. júna 2022 v rámci promócií z rúk pána dekana. ●

Z rokovaní (zľava: A. Janota, P. Špánik, R. Feddeck, K. Faelski, P. Peniak)

23. MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA „CPEE2022“

TEXT LADISLAV JANOUŠEK, MARIANA BEŇOVÁ FOTO FEIT UNIZA

V dňoch 11. až 14. septembra 2022 sa v Univerzitnom stredisku v Zuberi konal 23. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie CPEE2022 - The 23rd International Conference "Computational Problems of Electrical Engineering" - orientovanej na problematiku analytických a numerických výpočtov elektromagnetického poľa, elektrických obvodov a združených multifyzikálnych problémov. Konferenciu organizovali pracovníci Katedry teoretickej elektrotechniky a biomedicínskeho inžinierstva Fakulty elektrotechniky a informačných technológií UNIZA, ktorí sa uvedeným okruhom dlhodobo venujú v rámci svojich vedeckovýskumných a pedagogických aktivít. Akcia bola technicky sponzorovaná Československou sekciou IEEE.

Vedecká konferencia CPEE poskytuje účastníkom medzinárodnú platformu na prezentácie najnovších výsledkov výskumu a diskusiu o stave a perspektívach výpočtových metód v rôznych oblastiach elektrotechniky a združených multifyzikálnych problémov. Fórum je organizované s ročnou periodicitou už od r. 1999 a má putovný charakter. Jeho vznik iniciovali viaceré univerzity z Poľska a Ukrajiny, hlavne Technická univerzita vo Varšave (Warsaw University of Technology) a Technická národná univerzita v L'vove (Lviv Polytechnic National University). Neskôr, v roku 2010, sa k hostiteľským krajinám pridala Česká republika a 15. ročník bol po prvýkrát v roku 2014 organizovaný na Slovensku.

Po dvoch predchádzajúcich ročníkoch CPEE realizovaných v on-line priestore, sa účastníci tento rok opäť stretli prezenčne. Slávnostné otvorenie konferencie CPEE2022 sa konalo dňa 12.09.2022 o 9.00 hod. za účasti čelných predstaviteľov Programového výboru tejto konferencie a bolo umocnené

pozitívnymi emóciami z osobných stretnutí. Počas troch dní bolo prezentovaných 24 vedeckých príspevkov účastníkov zo 6 krajín: Poľsko, Česká republika, Ukrajina, Japonsko, Mongolsko a Slovensko. Účastníci referovali o ostatných výsledkoch svojho výskumu v rámci ôsmich orálnych sekcií, ktoré boli zamerané na nové smery v optimalizácii elektrotechnických zariadení, pokročilé metódy numerického modelovania elektromagnetického poľa a združených multifyzikálnych problémov, vývoj nových prístupov a metód na riešenie špecifických problémov v biomedicínskom inžinierstve, mechatronike, spracovaní signálov a v silnoprávových aplikáciách. Boli tiež prerokované aj otázky moderného prístupu vo vzdelávaní v oblasti elektrotechniky a ďalších príbuzných disciplín. Vedecké rokovania a diskusie umocňovala nádherná prírodná scenéria Zuberca a príjemné jesenné počasie. Kultúrny program, ktorého súčasťou bola návšteva Brestovskej jaskyne a moderovaná prehliadka Múzea oravskej dediny, náležite spestril harmonogram podujatia. Vybrané prezentované príspevky budú po recenznom procese zaradené do zborníka publikovanom na IEEE Xplore Digital Library.

Konferencia bola po organizačnej stránke pripravená na vysokej úrovni a časovo rozsiahle úsilie organizačného výboru sa počas štyroch dní transformovalo do úspešného podujatia. Účastníci ocenili vysokú kvalitu odbornej a organizačnej stránky 23. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie CPEE2022. Úprimne ďakujeme všetkým členom organizačného výboru a pracovníkom Univerzitného strediska v Zuberi, ktorí svojou snahou prispeli k úspechu a pomohli aj touto cestou zviditeľniť našu fakultu a univerzitu v medzinárodnom priestore. ●

ODBORNÉ ŠKOLENIE NA TÉMU SIETÍ 5G

TEXT PETER BRÍDA FOTO FEIT UNIZA

Na Fakulte elektrotechniky a informačných technológií bolo 5. a 6. 9. realizované odborné školenie na tému bunkových sietí piatej generácie (5G) v rozsahu 12 vyučovacích hodín prevažne pre pracovníkov Slovak Telecomu. Na školení sa podieľali prof. Peter Brída a doc. Juraj Machaj, ktorí pracujú na katedre multimédií a informačno-komunikačných technológií. Náplň školenia bola zameraná na mobilné rádiové siete, konkrétne evolúciu vývoja bunkových sietí až po súčasnosť so zameraním na jednotlivé časti siete, napr. jadro siete, rádiové rozhranie až po témy, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri implementácii súčasných a budúcich bunkových sietí. Ide napríklad o systémy MIMO, OFDMA, 5G NR (New Radio) a pod. Realizácia tohto školenia je ukážkou spolupráce priemyselného a univerzitného prostredia vo vzdelávaní. ●

NA STAVEBNEJ FAKULTE SA STRETLI ODBORNÍCI NA DOPRAVNÉ PLÁNOVANIE

TEXT A FOTO VÝBOR KONFERENCIE Z KCEI, SVF UNIZA

V dňoch 4. - 5. 10. 2022 sa na Žilinskej univerzite v Žiline konala 11. medzinárodná konferencia DIM 2022 - Dopravná infraštruktúra v mestách. Konferenciu organizovala Stavebná fakulta, Katedra cestného a environmentálneho inžinierstva, spolu so Slovenskou cestnou spoločnosťou a Centrom dopravného výskumu, v.v.i. pod záštitou rektora Žilinskej univerzity prof. Ing. Jána Čelka, CSc., predsedu Združenia miest a obcí Slovenska Mgr. Branislava Trégera, PhD., predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Ing. Eriky Jurinovej a primátora mesta Žilina Mgr. Petra Fiabáne.

Cieľom konferencie bolo prediskutovať aktuálne dopravné problémy miest a obcí. Narastajúce dopravné požiadavky v spojení s dlhodobou zanedbávanými problémami neposkytujú adekvátne možnosti trvalo udržateľného rozvoja bez opatrení, znižujúcich vplyv na životné prostredie a obyvateľstvo. Konferencia bola zameraná na riešenie otázok vyplývajúcich z rozporu medzi

zvýšenými dopravnými požiadavkami a možnosťami dopravnej ponuky, kapacitou systémov a možnosťami rozvoja. Významným prvkom pre riešenie sú možnosti modelových a simulačných riešení výhľadových vzťahov, aplikácie prvkov smart technológií, zvyšovanie podielu hromadnej dopravy a širšie zavádzanie „zelenej“ mobility. Špeciálna pozornosť bola venovaná riešeniu parokovacej politiky miest.

Medzinárodný vedecký výbor zložený z odborníkov zo Slovenska, Česka a Chorvátska vybral na prezentáciu 23 príspevkov. Boli orientované nielen na teoretické aspekty riešenia dopravných problémov, ale predovšetkým na praktické skúsenosti autorov a návrhy riešení zložitých dopravných inžinierskych problémov. Časť bola venovaná aj konkrétnym riešeniam, predovšetkým v oblasti SMART riešení. Príspevky odzneli v 4 blokoch:

1. Dopravné plánovanie a modelovanie.
2. Smart riešenia.

3. Statická doprava v mestách.

4. Zelená mobilita.

Všetky príspevky vrátane prezentácií sú publikované v zborníku konferencie. Konferencia privítala 125 účastníkov, ktorí rozvinuli bohatú diskusiu k prezentovaným príspevkom. Najzaujímavejšia časť diskusie sa týkala elektromobility. Prijemným prekvapením bola účasť študentov Žilinskej univerzity, ktorí aj týmto spôsobom prejavili záujem o študovanú problematiku.

Z prezentovaných príspevkov a diskusie vyplynuli závery a odporúčania pre efektívnejšie riešenie problémov dopravy v mestách a regiónoch, ktoré budú publikované v odborných periodikách. Konferencia zaznamenala veľmi pozitívny ohlas aj zo spoločenského pohľadu. Stretnutia v prestávkach, rokovania a spoločná večera, pripravená v menze UNIZA, priniesli okrem pokračovania odborných debát aj neformálne diskusie pri kvalitnom jedle a jemnom živom hudobnom pozadí. ●

DANUBIA ADRIA SYMPOSIUM 2022 – POROS, GRÉCKO

TEXT A FOTO DENISA MEDVECKÁ, SJF UNIZA

Zástupcovia Katedry materiálového inžinierstva, SJF, UNIZA prof. Ing. František Nový, PhD. a Ing. Denisa Medvecká, PhD. a riaditeľ Výskumného centra UNIZA Ing. Filip Pastorek, PhD. sa v dňoch 20. - 23. 9. 2022 zúčastnili medzinárodného vedeckého sympózia „38th Danubia Adria Symposium on Advanced in Experimental Mechanics“, ktoré organizovala Greek Society of Experimental Mechanics of Materials na ostrove Poros v Grécku. Sympózia sa každoročne zúčastňujú medzinárodne uznávaní odborníci a mladí vedeckí pracovníci, s cieľom vymieňať si skúsenosti z rôznych oblastí, ktoré spája spoločná téma: EXPERIMENTAL MECHANICS. Výsledkom týchto stretnutí je viacero dlhoročných spoluprác SJF UNIZA so svetovo uznávanými univerzitami a vedcami. Za Slovensko mala vyžiadajú prednášku naša mladá kolegyňa Ing. Denisa Medvecká, PhD., ktorá prezentovaním zaujímavých výsledkov získaných štúdiom vysokopevných ocelí získala prvé miesto - „First Young Scientist Award“

medzi prítomnými mladými vedcami. Budovanie dobrého mena univerzity, nielen na Slovensku, a získavanie nových vedeckých a odborných skúseností sú dôležitými krokmi úspešného

profesijného smerovania. Ďakujeme za vzornú reprezentáciu UNIZA a dovidenia na DAS39 2023! (Balaton, Maďarsko). ●

STRETNUTIE RIEŠITEĽSKÉHO KOLEKTÍVU PROJEKTU ERASMUS+

TEXT JURAJ BELAN FOTO SJF UNIZA

V dňoch 12-13.9. 2022 zorganizovala Katedra materiálového inžinierstva, SJF, UNIZA stretnutie riešiteľského kolektívu medzinárodného ERASMUS+ projektu s názvom „Materials Science Ma(s)ters – developing a new master's degree“ podporený Európskou uniou, s cieľom vyhodnotenia prvej fázy riešenia projektu – Intellectual Output 1 – market and science environment needs analysis.

Na riešení medzinárodného projektu participujú okrem Žilinskej univerzi-

ty v Žiline, reprezentovanú Katedrou materiálového inžinierstva, SJF, aj University of Silesia, Katowice, Poľsko, Afyon Kocatepe University, Turecko a Ivan Franko National University, L'viv, Ukrajina. Hlavným cieľom projektu je skvalitnenie vzdelávania vytvorením nového interdisciplinárneho magisterského programu materiálového inžinierstva v medzinárodnom konzorciu, reagujúceho na potreby modernej ekonomiky, trhu práce a spoločnosti. Okrem pracovného stretnutia v pries-

toroch UNIZA a KMI bola pre zahraničných hostí pripravená prehliadka centra Žiliny so sprievodcom a tiež návšteva zámku Budatín. ●

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA ICSID 2022 V DUBROVNIKU

TEXT A FOTO LUCIA PASTIEROVIČOVÁ, SJF UNIZA

Koncom septembra, v dňoch 20.–23. 9., sa konala 6. medzinárodná konferencia “Structural Integrity and Durability (ICSID 2022)” v slnečnom Dubrovniku, kde pracovníci Katedry materiálového inžinierstva, SJF: Ing. Juraj Belan, PhD.; Ing. Alan Vaško, PhD.; Ing. Milan Uhrčík, PhD. a Ing. Lucia Pastierovičová, prezentovali výsledky svojich výskumných prác v oblasti lomovej mechaniky a fraktografie ocelí, liatin a zliatin. Vedecké články budú publikované v časopise *Procedia Structural Integrity*, evidovaný v medzinárodnej databáze SCOPUS. Cieľom konferencie bolo spojiť vedcov a inžinierov z celého sveta, aby diskutovali o tom, ako charakterizovať, analyzovať a hodnotiť únavu a lom konštrukčných materiálov a komponentov. Konferencia taktiež ponúkla priestor na diskusiu o súčasných a budúcich trendoch v oblasti experimentálnej, teoretickej a aplikovanej lomovej mechaniky a únavy. Okrem odborného pobytu v Dubrovniku, prekrásnom meste s úžasnou architektúrou, pulzujúcim

kultúrnym životom a nedotknutými prírodnými zdrojmi. Organizátorom z Univerzity v Záhrebe srdečne ďakujeme

za pozvanie a vynikajúcu atmosféru a tešíme sa na ďalší ročník ICSID 2023! ●

STROJNÍCKA FAKULTA ZÍSKALA NÓRSKU SPOLUPRÁCU

TEXT VLADIMÍR BECHNÝ, SJF UNIZA

Zaujímá vás oblasť aditívnej výroby? Viete čo sa skrýva pod pojmom reverzné inžinierstvo? A ako vieme tieto dva pojmy preklenúť do virtuálnej reality? Ak ste odpovedali na väčšinu otázok kladne, potom ste na správnej vlně. Na Strojnícku fakultu prichádza nová medzinárodná spolupráca v rámci Nórskeho fondu. Nosnou témou projektu je oblasť zelenej inteligentnej výroby, konkrétne aditívnej výroby (3D tlač). Projekt vytvára novú spoluprácu v oblasti vzdelávania medzi Žilinskou univerzitou, UiT The Arctic University of Narvik a SPŠ Dubnica nad Váhom. V rámci projektu nás čaká množstvo zaujímavých aktivít, ktoré napomôžu zmene myslenia mladých ľudí ohľadne aplikovania výrobných technológií so zameraním na zníženie produkcie CO2 emisií a praktických skúseností pri využívaní nových technológií a zariadení vo vzdelávacom prostredí. Zodpovednými koordinátormi za UNIZU sú: doc. Ing. Mário Drbúl PhD. a Ing. Vladimír Bechný. Viac informácií nájdete na priloženom plagáte, neváhajte sa k nám pridať a začnite aj vy myslieť aditívne. Tešíme sa na všetkých záujemcov, predovšetkým z radov študentov. ●

Working together for a green, competitive and inclusive Europe

Development of modern educational program in the field of green intelligent manufacturing

Plánový moderného strojárského vzdelávacieho programu v oblasti zelenej inteligentnej výroby

Budget / Výška schváleného grantu
199 647,95 €

ACTIVITIES
September 2022 - February 2024

Additive manufacturing - 3D printing
Virtual reality
Reverse engineering
Metrology

Financed by Norway grants and state budget of the Slovak republic

www.unizg.sk

SVETOVÝ FIB KONGRES V OSLE

TEXT A FOTO PETRA BUJŇÁKOVÁ, SVF UNIZA

Nórske mesto Oslo hostilo v júni 6. svetový kongres organizácie FIB (Fédération internationale du béton). Kongres sa koná každé štyri roky. FIB je organizácia s takmer storočnou tradíciou, ktorá rozvíja vedecké, technické a praktické skúsenosti v oblasti betónového staviteľstva vo viac ako 100 krajinách. Slovensko zastupuje slovenský národný komitét, ktorého členom je Katedra stavebných konštrukcií a mostov, SvF. Dodnes katedra participovala na všetkých svetových kongresoch v japonskej Osake (2002), v Neapole (2006), vo Washingtone (2010), v Mumbai (2014), v Melbourne (2014) a tento rok v Osle (2022).

Na tohtoročnom kongrese s aktuálnou problematikou "Concrete Innovation for Sustainability" odznelo 300 príspevkov zo 41 krajín. Z toho 4 príspevky boli zo Slovenska, z katedry stavebných konštrukcií a mostov. Kongres poskytol množstvo poznatkov o udržateľných riešeniach v betónovom staviteľstve. Zástupcovia z priemyslu predstavili ambiciózne ciele v úspore energií, znížení CO2 stopy a dosiahnutie efektívnej

výstavby v budúcnosti prostredníctvom plánovaných inovácií a digitalizácie v stavebníctve. Podobné podujatia vytvárajú priestor pre „medzinárodný networking“, budujú nové priateľstvá a partnerstvá medzi univerzitami a zástupcami rôznych inštitúcií.

Veľkým úspechom pre Slovensko bolo ocenenie "Special mention", ktoré na kongrese získal nový diaľničný bratislavský most na D4. Celkovo bolo ocenených 5 mostov z celého sveta postavených v rokoch 2018 až 2022. Slovenský most obstál v silnej konkurencii. Ďalšími ocenenými boli mosty

v Španielsku, Francúzsku, Nemecku a Japonsku. Na projekte participovali rôzne medzinárodné zložky. Projektovne projekt zastrešila slovenská firma Dopravoprojekt, a.s., ktorá už viac ako 70 rokov zabezpečuje inžiniersku a projektovú činnosť na Slovensku. Jeho zástupcovia si cenu prevzali osobne v Osle. Teší nás, že na takomto významnom projekte participovali aj absolventi našej žilinskej Stavebnej fakulty.

Most cez veslársku dráhu je od jesene 2021 daný do užívania a vytvára pozoruhodné konštrukčné dielo v synergii s okolitým prírodným prostredím. ●

PROJEKT: HODNOTENIE DOPADU ENVIRONMENTÁLNEHO ZAŤAŽENIA NA STAV MOSTNÝCH OBJEKTOV CEZHRANIČNEJ DOPRAVNEJ SIETE

TEXT ZUZANA FLORKOVÁ, VÝSKUMNÉ CENTRUM UNIZA FOTO MATÚŠ FARBÁK

Mosty sú stavbami, ktoré reprezentujú nielen úroveň spoločnosti, v ktorej vznikli, ale aj kultúrnu a ekonomickú silu súčasných generácií, nakoľko sa v nich odráža starostlivosť o tieto

zdedené inžinierske diela. Profesionáli, ktorí pracujú s mostami, musia byť preto dôslední vo všetkých činnostiach súvisiacich s návrhom, realizáciou a správou mostov od prvého zámery

až po ukončení ich životnosti. Napriek snahám počas projektovania a výstavby mostných objektov sa v priebehu ich exploatácie objavujú rozmanité poškodenia a poruchy. Spočiatku malé chyby postupne prerastajú do porúch výrazne ovplyvňujúcich kapacitu a niekedy aj bezpečnosť dopravy. V posledných rokoch sa v médiách čoraz častejšie objavujú správy o zlome mostov, o ich zúžavkách a dokonca haváriách. V lepšom prípade sú tieto udalosti spájané iba s ekonomickými škodami a neprijemnými dopravnými obmedzeniami, v horšom prípade dochádza aj ku stratám na životoch, či ujme na zdraví. Hlavnými činiteľmi ovplyvňujúcimi stav mostov sú okrem prirodzených zmien materiálu, jeho skrytých štrukturálnych chýb a narastajúcich dopravných intenzít najmä degradačné procesy prebiehajúce v konštrukčných prvkoch, ktoré sú spôsobené celým radom vonkajších faktorov. Vyvstáva tu v tomto ohľade

reálna potreba, aby bolo problematike existujúcich mostov venované viac pozornosti. Katedra stavebných konštrukcií a mostov (Stavebná fakulta, UNIZA) a Katedra konštrukcií (Fakulta stavební, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava) preto spoločne pripravili a v súčasnosti riešia cezhraničný projekt ENVIMOS v rámci výzvy Interreg V-A SK-CZ. Projekt sa orientuje na znehodnocovanie a poruchy ob-

jektov dopravnej infraštruktúry, ktoré sú spôsobené environmentálnym zaťažením charakteristickým pre spoločný cezhraničný región. Zámerom projektu je cieľené zmapovanie najdôležitejších degradačných procesov a nimi spôsobených porúch, od ich príčin, cez diagnostiku, vplyv na aktuálnu zaťažiteľnosť mostov a jej vývoj, až po predpokladané následky do budúcnosti. Zároveň je venovaná pozornosť aj možnostiam vhodnej rekonštrukcie alebo ochrany existujúcich mostov a taktiež odporúčaniam pre návrh nových mostných konštrukcií. Na projekte okrem dvoch univerzít spolupracuje aj 6 podnikov zo stavebnej praxe, ktoré sa danej problematike profesionálne venujú. Úspešné riešenie projektu má potenciál na rozvoj viacerých oblastí života spoločnosti v pohraničí a v širšom kontexte aj na celom území oboch našich štátov. Prioritne je to zvýšenie bezpečnosti do-

pravy a zveladenie stavu mostov a tým aj celej dopravnej infraštruktúry na dotknutom území. Z pohľadu spolupracujúcich univerzít a zapojených podnikov sa úspešne riešeným projektom výrazne podporujú väzby medzi regionálnymi centrami vedy a výskumu a podnikateľským sektorom, čo zas stimuluje inovačné procesy, zdieľanie skúseností a pomáha naštartovať ďalšie projekty a iné formy spolupráce v budúcnosti. ●

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

WORKSHOP V RÁMCI PROJEKTU APVV-20-0603 „POSURI“

TEXT A FOTO VERONIKA MITAŠOVÁ, FBI UNIZA

V dňoch 12. – 14. septembra 2022 sa konal v prostredí Terchovej workshop členov riešiteľského kolektívu a expertnej rady projektu APVV „Vývoj nástrojov na posudzovanie rizík pre účely vybraných podnikov a profesií v Slovenskej republike v súlade s požiadavkami EÚ“. Záštitu nad ním prevzala zodpovedná riešiteľka projektu, doc. Bc. Ing. Linda Makovická Osvaldová, PhD. a prodekanka Fakulty bezpečnostného inžinierstva UNIZA pre medzinárodné vzťahy a marketing, doc. Ing. Katarína Hollá, PhD.

Zúčastnili sa ho zástupcovia Národného inšpektorátu práce, Inšpektorátu práce Žilina, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i., ČR, Inštitútu pre výskum práce a rodiny, MPSVR SR, ako aj niekoľko zástupcov spoločností podieľajúcich sa na výskume v predmetnej oblasti.

Počas troch dní prebiehali diskusie na témy týkajúce sa oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s

dôrazom na ďalšie smerovanie riešenia projektu. Hlavný dôraz sa kládol na prípravu online nástrojov na posúdenie pracovných rizík v používateľsky priateľskom prostredí. Cieľom je predovšetkým zvýšenie bezpečnosti podnikov pôsobiacich v prioritných ekonomických činnostiach a profesiách v SR spolu s dodržiavaním právnych predpisov a ISO noriem na zaistenie BOZP vo vzťahu k prevencii pracov-

ných rizík.

Okrem cenných odborných informácií, skúseností a poznatkov, ktoré si vzájomne počas troch dní medzi sebou mohli účastníci workshopu vymeniť, boli upevnené aj vzájomné vzťahy riešiteľského kolektívu, čo je výborný predpoklad do ďalších mesiacov spolupráce v tomto projekte, ako aj iných činnosti v rámci fakulty. ●

DETSKÉ SPEVAVÉ HLASY ROZOZVUČALI PRIESTORY FHV

TEXT MATEJ SOMR, FHV UNIZA

FOTO ADAM HNAT, FHV UNIZA

Súčasťou Fakulty humanitných vied na Žilinskej univerzite bola kedysi katedra hudby, kde zvuková tvorba mala svoje vlastné a jedinečné miesto. V súčasnosti vďaka externej spolupráci s Monikou Bažíkovou, nahrávacie štúdio po dlhšej dobe opäť zažilo neopakovateľnú kreatívnu atmosféru. Počas jedného popoludnia uzrela svetlo sveta skladba „Skye Boat Song” v podaní detského speváckeho zboru zo Súkromnej základnej umeleckej školy BRIOSO v Žiline. V podaní 30 žiačok z detského speváckeho zboru vo veku od 7 do 16 rokov sa zišli 13.6.2022 na čele s Monikou Bažíkovou v priestoroch nahrávacieho štúdia Fakulty humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline.

„Je to pekný priestor a jeden z mála široko-ďaleko, a to práve tu na Žilinskej univerzite. O nahrávanie v tomto štúdiu bol veľký záujem už počas môjho pôsobenia na tejto škole. Ja osobne som tu niekoľko-krát nahrávala so speváckym zborom OMNIA a tiež s detským speváckym zborom. V roku 2018 sa tu zišiel rekordný počet detských spevákov - 50. Keďže na ZUŠ nemáme vhodnú miestnosť na profesionálne nahrávanie z akustických ani kapacitných dôvodov, rozhodla som sa osloviť vedenie UNIZA a požiadať o možnosť nahrávania v týchto priestoroch. Veľmi ma potešila pozitívna odozva a následná spolupráca, ktorej výsledok bude určite krásny videoklip, o ktorý sa s vami radi podelíme,” prezradila Monika Bažíková. Úsilie šikovných členiek detského zboru sa pretavilo do piesne v škótskom duchu s presahom na súčasnú modernú hudbu. Ide o remake, pričom samotný

hudobný podklad pripravil dirigentkin brat Peter Bažík. (Pôvodnú škótsku ľudovú pieseň zaranžoval Jay Althouse.) Singel bude súčasťou pripravovaného videoklipu, ktorého cieľom je nielen podporiť kreativitu mladých ľudí, ale zvýšiť i povedomie o činnosti detských speváckych zborov.

Scenár k audiovizuálnej stránke bol inšpirovaný britsko-americkým dramatickým televíznym seriálom Outlander, kde sa žena z 20. storočia záhadne preniesla dotykom o kameň do 18. storočia. Pôjde o prestrih minulosti a súčasnosti, kde samotné deti stvárnia hlavných aktérov v dobových kostýmoch. Celý dej sa bude odohrávať na Lietavskom hrade. „Sama som zvedavá ako sa to celé podarí, pretože na ZUŠ sa takýto oficiálny videoklip ešte nerobil. Zároveň to bude pekné promo pre 10. výročie školy, ako aj milá pamiatka,” dodáva Bažíková. „Chceli by sme každý rok nahráť nejaký videoklip, lebo je to lákadlo pre budúcich detských zborových spevákov a zaujímavá skúsenosť nielen pre deti, ale aj pre nás dospelých. Budeme radi, ak sa nám aj takýmto spôsobom podarí pritiahnuť deti do speváckeho zboru a upraviť povedomie o tom, čo to vlastne je, pretože Slovensko v tejto oblasti dosť výrazne zaostáva v porovnaní s inými krajinami, kde má svoj zbor

takmer každá škola. Po malom prieskume medzi žiakmi na ZUŠ som zistila, že deti si pod speváckym zborom predstavujú skupinu falošne spievajúcich ľudí, ktorých repertoárom sú ľudové piesne. To je samozrejme demotivujúce, a tak by som bola rada, keby sa aj prostredníctvom videoklipov zmenila mienka detí o tom, čo je vlastne zborový spev a našli by si v tejto činnosti svoju záľubu.“

Zámerom je, aby deti získali nový pohľad na fakt, že byť členom zborového spevu prináša viac zábavných, radostných a príjemných zážitkov než si myslia.

Mgr. art. et Mgr. Monika Bažíková, ArtD. je vysokoškolská pedagogička a pedagogička na Súkromnej základnej umeleckej škole BRIOSO v Žiline. Pôsobila 17 rokov na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity na katedre hudby. Tu v roku 2003 založila s vtedajšími kolegami spevácky zbor OMNIA, ktorý doteraz reprezentuje Žilinu a Slovensko na prestížnych medzinárodných zborových festivaloch a súťažiach. Venuje sa nielen zborovej problematike, respektíve vedeniu speváckych zborov, ale taktiež učí hru na klavíri, komponuje, robí workshopy doma i v zahraničí a je členkou odborných komisií na rôznych hudobných súťažiach. ●

TEAMBUILDING FHV NA CESTÁCH V POĽSKU

TEXT **MATEJ SOMR**, FHV UNIZA

FOTO **ADAM HNAT**, FHV UNIZA

Kolegovia z Fakulty humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline poputovali 23.6.2022 za úchvatnými krásami kultúrneho a priemyselného dedičstva v Poľsku.

Vedenie FHV tento rok pripravilo pre svojich zamestnancov zaujímavý teambuilding, ktorého cieľom bolo nielen utužovať rodinnú atmosféru na fakulte, ale taktiež prispieť k poznaniu obdivuhodných pokladov u našich susedov.

Prvou zástavkou bola veľkolepá záhradná plocha KAPIAS v kúpeľnom meste Goczałkowice-Zdrój zložená z rôznorodých typov záhrad. Účastníci zájazdu, predovšetkým ich oči, sa mohli pokochať ozdobnými kríkmi, farebnými kobercami kvitnúcich kvetov a nápaditou architektúrou. Botanická záhrada ponúkla tematické časti, v ktorých okrem prírodnej krásy, bludísk a rybníkov disponovala príjemnými oddychovými časťami. Na záver prehliadky nechýbala návšteva kaviarničky situovaná priamo v areáli.

Po prehliadke nasledoval presun do jedného z najstarších miest Sliezska, Pszczyna. Barokový zámok, ktorý je súčasťou Muzeum Zamkowe w Pszczynie, ponúkol svojim návštevníkom prehliadku jeho interiéru sprevádzaný českým audiosprevodcom Jakubom. Ďalej mohli obdivovať monumentálnu stavbu, ktorej súčasťou bola napr. prehliadka zbraní, loveckých trofejí a zároveň zoznámiť sa s príbehom najslávnejšej kňažnej Daisy. V rámci osobného voľna naši kolegovia z FHV preskúmali anglický park, ktorý patrí ku grandióznemu zámku, alebo si spraviť malú prehliadku malebného Rynku s meštianskymi domami, kostolmi či radnicou.

Do tretice sa skupina odobrala do pivovaru Żywiec. V 18-tich sálach pivovarníckeho múzea sa návštevníci oboznámili s odborným výkladom k histórii výroby piva, tvor-

by brandingu ako i vývoja loga. Celkový zážitok dopĺňali svetelné inštalácie a interaktívne pivovarnícke exponáty. Na konci tejto cesty sa mohli účastníci potešiť ochutnávkou tradičného piva z ich vlastnej výroby.

„Som veľmi rada, že sa nám po dlhom období rôznych obmedzení podarilo uskutočniť spoločnú aktivitu, počas ktorej sme mali rôznorodé zážitky – od prehliadky histórie a záhradníctva, až po priemyselné dedičstvo a ochutnávku kvalitných nápojov. Najdôležitejšie však je, že sme mali možnosť stretnúť a porozprávať sa na neformálnej úrovni, rozobrať témy, na ktoré v práci nie je čas ani vhodné prostredie a spoločne zistiť, že tento pilotný projekt si chceme v budúcnosti spoločne zopakovať aj v inom prevedení. Som vďačná za to, že na našej FHV UNIZA pôsobí mnoho skvelých ľudí, ktorí spolu dokážu nielen pracovať, ale aj oddychovať,“ prezradila svoje pocity dekanka FHV UNIZA PhDr. Slavka Pitoňáková, PhD. ●

UNIZA PO TRETÍKRÁT NA ŽILINSKOM LITERÁRNYM FESTIVALE

TEXT **ALENA MICHÁLKOVÁ**, EDIS-VYDAVATEĽSTVO UNIZA

FOTO **ANDREJ KUREČKA**, EDIS-VYDAVATEĽSTVO UNIZA

Už 19. ročník Žilinského literárneho festivalu odštartoval tento rok 22. septembra. Ústrednou témou tohto ročníka boli symetrie. Všetky štyri festivalové dni boli nabitým zaujímavým programom - diskusiami s autormi – a to nielen slovenskými, ale aj poľskými, nemeckými, španielskymi..., workshopmi, koncertami, detskými predstaveniami. Sobotu už tradične vyplní knižný trh. Veď čo by to bol za literárny festival bez vydavateľov a kníhkupcov? Vydavateľskú produkciu Žilinskej univerzity v Žiline prezentovalo na Žilinskom literárnom

festivale už po tretíkrát univerzitné vydavateľstvo EDIS. Predstavilo najmä novinky z pera našich autorov, ktoré vyšli v poslednom roku, ale prezentovalo aj publikácie regionálneho charakteru, o ktoré bol záujem. Mnohí návštevníci využili možnosť nielen si kúpiť knihu, ale sa aj porozprávať o knihách a univerzite. Literárny festival v Žiline z roka na rok získava na kvalite, pričom ho nezabrzdili ani dva pandemické roky. Sme radi, že sme mohli byť jeho súčasťou a veríme, že o rok sa uvidíme opäť. ●

ŽILINSKÁ DETSKÁ UNIVERZITA 2022

TEXT PETER HOCKICKO, FEIT UNIZA FOTO FEIT UNIZA

V dňoch 11.7. - 15.7. 2022 sa uskutočnil 18. ročník Žilinskej detskej univerzity. Po dvoch rokoch bola ŽDU 2022 opäť v prezenčnej forme. Na ŽDU 2022 sa prihlásilo 95 detí (71 pre kurz Bakalárik, 24 pre kurz Inžinierik).

Týždňový program detí na ŽDU v čase od 8.00 do 16.00 hod. vyplňali v doobedňajšom čase prednášky (celkovo 15 prednášok pre „bakalárikov“ a 15 pre „inžinierikov“), po obede deti absolvovali cvičenia v laboratóriách UNIZA (9 cvičení pre „bakalárikov“ a 6 pre „inžinierikov“), „bakalárikovia“ navštívili radnicu mesta Žilina a „inžinierikovia“ letisko v Dolnom Hričove.

Celkovo bolo pre 5 skupín detí (3 skupiny „bakalárikov“ a 2 „inžinierikov“) odučených 67 hodín prednášok (45 hodín prednášok pre bakalárikov, 22 pre inžinierikov) a 39 hodín cvičení (29 hodín cvičení pre bakalárikov, 10 pre inžinierikov), 2 hodiny diplomového seminára, 2 hodiny trvali obhajoby diplomových prác inžinierikov, dohromady 110 vyučovacích hodín. Na ŽDU 2022 spolupracovalo v rámci

prednášok a cvičení 41 pedagógov, 6 doktorandov, 3 študenti VŠ a pripravovalo ju 5 administratívno-technických pracovníkov, deti sprevádzalo 10 študentov. Mnohé z detí sa už tešia na pokračovanie ŽDU v ďalších rokoch.

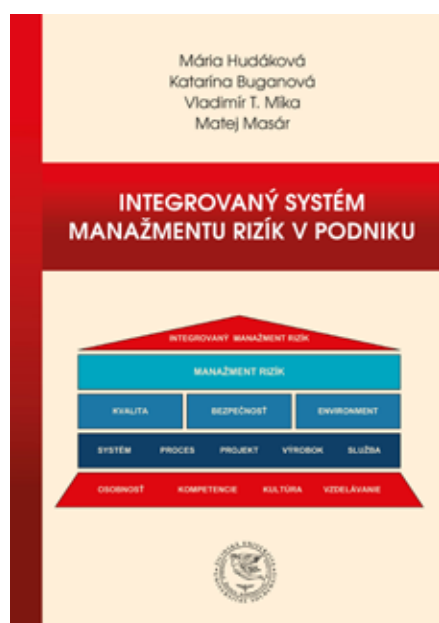
Momentálne je spracovávaný multimediálny súbor zo ŽDU 2022, ktorý ponúkne zostih z najzaujímavejších momentov, slávnostné otvorenie, ukážky z prednášok a cvičení, návšteva radnice a letiska, slávnostné promócie. Záznam zo ŽDU 2022 bude na USB kľúči a bude k dispozícii absolventom ŽDU 2022.

V závere by sme sa radi poďakovali partnerom, ktorí nám finančne vypomohli s touto aktivitou, a to fakultám a rektorátu UNIZA, zvlášť FEIT UNIZA, mestu Žilina, firmám Ekono-print, Albi a SLSP za ich finančnú a materiálnu pomoc, bez ktorej by nebolo možné zorganizovať túto aktivitu. Ďakujeme taktiež všetkým pedagógom a študentom z UNIZA, ktorí si našli čas a svojimi zaujímavými prednáškami a cvičeniami spestrili deťom ich prázdninový čas. ●

OCENENÉ PUBLIKÁCIE

Výbor sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu každoročne udeľuje cenu za vedeckú a odbornú literatúru ako prejav verejného uznania za vytvorenie vedeckého alebo odborného diela, ktoré vyšlo v 1. vydaní. Teší nás, že za rok 2021 prácu Literárneho fondu získali aj dva tituly autorov zo Žilinskej univerzity.

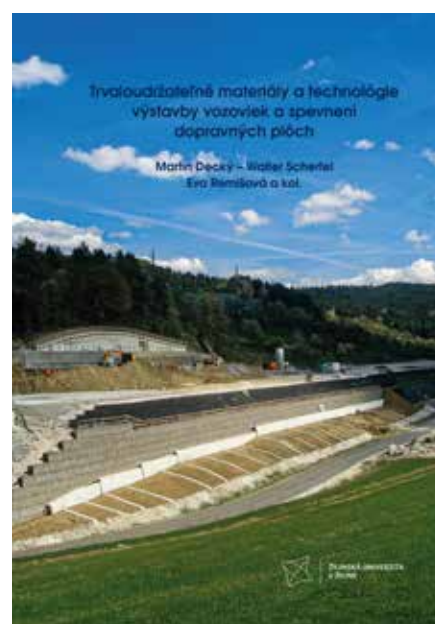

V kategórii technických a matematických vied je to publikácia autorského kolektívu prof. Dr. Ing. Martin Decký, Ing. Walter Scherfel, doc. Ing. Eva Remišová, PhD., doc. Ing. Juraj Šrámek, PhD., doc. Ing. Katarína Zgútová, PhD., Ing. Jozef Vangel, CSc., Ing. Juraj Plesník. Trvalodržateľné materiály a technológie výstavby vozoviek a spevnení dopravných plôch.

Druhým oceneným je kolektív autorov doc. Ing. Mária Hudáková, PhD., doc. Ing. Katarína Buganová, PhD., doc. Mgr. Vladimír T. Míka, PhD., Ing. Matej Masár, PhD. a dielo Integrovaný systém manažmentu rizík v podniku.

Obidva tituly vydala Žilinská univerzita v Žiline v EDIS-vydavateľstve UNIZA.

Autorom srdečne blahozeláme! (-ed) ●

UNIVERZITA TRETIEHO VEKU

TEXT JANA SŇAHNIČANOVÁ, KOORDINÁTORKA U3V UNIZA
FOTO CYRIL KRÁLIK

Univerzita tretieho veku pri Ústave celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity v Žiline (U3V UNIZA) otvorila svoj 27. akademický rok 2022/2023 so širokou ponukou vzdelávania pre starších učiacich sa. Do prvých ročníkov U3V UNIZA nastúpilo 230 študentov a spolu do školských lavíc zasadne 367 študentov 1., 2. a 3. ročníka. Na slávnostnom otvorení akademického roka U3V UNIZA študentov prvých ročníkov privítal pán rektor, primátor Mesta Žilina, zástupkyňa MŠ SR a pracovníci U3V UNIZA.

Hlavným poslaním U3V UNIZA je poskytovať kvalitné vzdelávanie pre tretí vek. Dôkazom jeho napĺňania je i vyjadrenie študentky U3V UNIZA pani Jozefy Regulovej:

„Jedno z mojich najlepších rozhodnutí bolo vrátiť sa do školy aj napriek tomu, že už dávno nemám vek dieťaťa, ale zrejme seniorky. Žilinská univerzita tretieho veku mi dala nielen veľa zaujímavých a inšpiratívnych vedomostí a informácií z oblasti umenia, kultúry, histórie alebo významných osobností nášho Slovenska, lebo prevažne to boli moje prioritné oblasti štúdia, ale vďaka prednáškam som získala aj nové spoločenské kontakty. To je v mojom veku veľmi dôležité. Našla som si veľa priateľov a spriaznených duší, s ktorými som rada trávila čas: ticho na vyučovaní aj humor cez prestávky a po škole.“

Ak sa na prahu nového akademického roku ešte raz spoločne poohliadneme za obdobím dvoch neštandardných rokov online vzdelávania, môžeme s uspokojením konštatovať, že študenti U3V UNIZA sa novej výzvy nezľakli a aktívne sa zapájali do kvalitne pripravených online prednášok. Aj vďaka ich flexibilita a odhodlaniu popasovať sa s novými digitálnymi zručnosťami, sa pracovníkom U3V UNIZA podarilo nepretrhnúť niť vzdelávania ani v čase najväčších obmedzení a izolácie.

Jedným z pozitívnych dopadov predchádzajúceho obdobia bolo aj vytvorenie vlastného youtubového kanála s nahrávkami prednášok, ktoré boli kedykoľvek dostupné pre študentov U3V UNIZA. Novinkou sa stala aj nová séria podcastov s názvom: Frekvencie U3V, ktorá prostredníctvom pútavého rozprávania lektorov U3V UNIZA,

spolupracovníkov a kľúčových partnerov priblížila všetkým študentom U3V UNIZA i ostatným poslucháčom históriu seniorského vzdelávania na Žilinskej univerzite v Žiline.

V novom netradičnom formáte stretnutí s názvom: Dialógy medzi kultúrami sa študenti stretávali s osobnosťami spoločenského života, ktoré ako príslušníci iných národností našli domov v našej krajine. O svojich postrechoch zo života cudzinca na Slovensku porozprávali: lekár z Kene, učiteľ z Kanady, podnikateľ z Brazílie, či vedecká pracovníčka z Ukrajiny. Študenti U3V tak mohli v osobnom kontakte (alebo podľa situácie aj online), cez rozprávanie našich hostí nachádzať opäť nové podnety pre búranie predsudkov a bariér medzi ľuďmi iných zvykov, kultúr ale najmä rovnakých ľudských hodnôt.

Rok dobrovoľníctva, ktorý vyhlásil Žilinský samosprávny kraj, jednoznačne potvrdil pozíciu pracoviska a seniorov v dobrovoľníctve vo vzdelávaní. U3V UNIZA sa počas jeho trvania pravidelne, v mesačných intervaloch v období od februára 2021 do marca 2022, zapájala do dobrovoľníckych aktivít. Aktívne spolupracovala s dobrovoľníckymi centrami v meste a v kraji, za čo prijala ocenenie od pani županky Ing. Eriky Jurínovej.

Pod Značkou kvality, ktorú U3V UNIZA udelila Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií SR, sa na našej U3V

UNIZA dobrovoľníctvo vo vzdelávaní realizuje aj naďalej najmä v dvoch oblastiach: zapojením seniorov do medzigeneračných vzdelávacích workshopov na základných a stredných školách a samostatnou tvorivou prípravou časopisu s názvom Schody. Toto periodikum, jediné v prostredí univerzít tretieho veku na Slovensku, ponúka priestor na realizáciu seniorov ako dobrovoľným autorom článkov, ilustrácií a básní.

Aktuálnou motiváciou pre zapojenie seniorov do pripravovaných dobrovoľníckych aktivít už nového akademického roka 2022/2023 sa v septembri 2022 stal celonárodný Týždeň dobrovoľníctva SR, počas ktorého U3V UNIZA zorganizovala v spolupráci so Žilinským dobrovoľníckym centrom workshop s názvom: Osobnostný rast seniora – dobrovoľníka. Pomenovanie silných, slabších stránok svojej osobnosti v rámci tohto zážitkového workshopu vhodnými metódami, pomôže teraz aktívnym seniorom našej U3V UNIZA, ponúknuť do dobrovoľníckych medzigeneračných aktivít svoje výnimočné skúsenosti a jedinečné hodnoty ich staršieho veku. Najbližšie plánované medzigeneračné workshopy, s ktorými U3V UNIZA tento akademický rok zavíta napríklad medzi študentov Gymnázia Hlinská v Žiline sú: Osobnosti prírodných vied, Zdravý životný štýl, či Stretnutie generácií pri konaní dobra. ●

ŠTUDENTSKÝ JACHTING V CHORVÁTSKU

TEXT A FOTO ŠTUDENTI JAKUB, DOMINIK A MARTIN

V závere leta sme sa my, študenti Žilinskej univerzity, zúčastnili Letného telovýchovného sústredu Jachting v Chorvátsku, kde sme absolvovali námornú prax. Nalodili sme sa na jachtu menom Mississippi v Maríne Rogač (ostrov Šolta). Naše dobrodružstvo na mori začalo.

Zaliati lúčmi zapadajúceho slnka sme nastavili kurz do zátoky na ostrove Sveti Klement v Jadranskom mori. Priplávali sme za svitu mesiaca a nocovať na mori bolo našou prvou skúsenosťou na lodi. Po rannom plávaní sme začali s praktickým výcvikom ako nájazdy loďou na bójku, chytanie bójky a vyvážovania lode na bójku. Naša ďalšia plánovaná zastávka bol ostrov Biševo, ležiaci ďaleko od chorvátskeho pobrežia na otvorenom mori. Počas plavby sme sa pri kormidle pravidelne striedali. Oboplávali sme zo severnej strany ostrov Vis, kde sme vytiahli plachty a ochutnali pravý jachting. Po zakotvení sme si užili jednu z mála pieskových pláží na našom výlete. Ako čas plynul, vietor sa otočil a kapitán rozhodol vrátiť sa späť smerom k ostrovu Vis z dôvodu nepriaznivého vetra. Zakotvili sme v zálive pri historickom mestečku Komiža, kde sme si na pobreží vychutnali pekný večer. Nočný návrat na loď nám komplikovalo búrlivé more spôsobené už spomínaným vetrom. Nástup na motorový čln bolo náročné a zostať suchý bolo úplne nemožné. Po veľmi vlnitej noci bolo pre nás vykúpením odplávať ráno trochu východne na breh malebnej pláže Stiniva. Steny pôvodnej jaskyne nám ponúkli dobré podmienky na skalné lezenie nad morom a odvážnym aj sedem metrové skoky zo skaly. Plavba pokračovala do chránenej, k severu orientovanej zátoky Palmižana, kde je známy jachtársky prístav. Vietor bol počas plavby priaznivý a plachtenie na zadný vietor (na motýľa) nám ukázal kus krásy na mori pod plachtami. Marína nám ponúkla hygienické zázemie, dobrú reštauráciu a nočný život. Po rannom doplnení zásob, mohla plavba pokračovať do malebnej zátoky pri mestečku Vrbovka na ostrove Hvar. Podmienky na kúpanie

boli famózne. Tyrkysová voda, slnko a skvelá partia. Večer sme si dopriali suchozemskú aktivitu - prechádzku nočným mestom a tanečný workshop organizovaný posádkou z katamaránu - ďalšia loď z našej flotily. Samozrejme, návrat z pevniny nebol bez problémov. Mierne unavení z predchádzajúcich aktivít sme si vyskúšali pádlovanie na člne, našťastie hladina bola ako zrkadlo. Nádherné momenty, na ktoré budeme spomínať ešte veľmi dlho. To sa musí zažiť.

Ráno sme vyplávali kurz Stari Grad, historické mestečko na ostrove Hvar. Trasu prekonávala naša loď Mississippi za pomoci priaznivého vetra. Čas na lodi sme využili na nácvik obrátov proti vetru a prácu s plachtami. Prístav v meste bol plný, bez šance zakotviť. Poslednú voľnú bójku v blízkej zátok sme prenechali posádke zo spriateleneho katamaránu a my, veční optimisti, sme opäť zakotvili do opustenej a tichej zátoky. Preskúmali sme úzke uličky krásneho mesta Stari Grad, ochutnali sme domácu výrobu zmrzliny a nasávali vyžarujúcu pokojnú atmosféru. Nasledujúce ráno sme sa zobúdali na lodi do sychravého počasia. Zhoršenie počasia nás prinútilo zmeniť náš pôvodný plán. Boli sme nútení vrátiť sa späť do prístavu Rogač, kde celé toto dobrodružstvo začalo. Prečkali sme dážď a slniečko nám ponúklo opäť svoje teplé lúče. Vybrali sme sa potápať do zálivu Nečujam, k vraku lode Kontesa. Večer sme si dopriali poslednú spoločnú večeru v prístavnom bistre. Ráno sa nieslo v duchu lúčenia sa, odovzdania lode a začatím cesty späť domov. Posádka od prvého dňa bola jednotná a spolupracovala ako na lodi, mimo lode, tak i v kuchyni. A tomu verte, že i napriek rozmerom kuchyne a podpalubia všeobecne, bola strava vždy famózna ;)

Už teraz sa chystáme vyplávať znova a tešíme sa na nové posily z radov študentov Žilinskej univerzity. ●

LETNÉ TELOVÝCHOVNÉ SÚSTREDENIA 2022

TEXT ĽUDMILA MALACHOVÁ FOTO ÚTV UNIZA

Kolektív pracovníkov Ústavu telesnej výchovy UNIZA každoročne pripraví pre študentov a zamestnancov UNIZA originálnu ponuku letných športových aktivít (LTS). Svojou rôznorodosťou zaujme nielen športových amatérov, ale aj skúsených borcov.

V mesiacoch máj a jún sme vo viacerých termínoch zorganizovali jednodňové športové akcie zamerané na vodáctvo, ferraty a tenis. Možnosť absolvovať s nami „jednodňovky“ využili štyri desiatky našich študentov a zamestnancov.

Hlavnou náplňou LTS sú však pobytové aktivity, do ktorých sme v tejto sezóne vybrali: splav rieky Orava, splav rieky Hron, splav rieky Vltava, cykloturistiku na Orave, cykloturistiku v oblasti Salzkammergut, rafting na rakúskej rieke Salza a ferraty v pohorí Hohe Wand, ferraty v oblasti Lien-

zer Dolomiten - Ostirol, ferraty v oblasti Cortina D'Alpezzo, ferraty v okolí talianskeho jazera Lago di Garda, jachting v Chorvátsku, kondično-relaxačný pobyt v Banskej Štiavnici pre zamestnankyne UNIZA, denný športový tábor pre deti zamestnancov UNIZA.

Do letných telovýchovných sústreďení 2022 sa zapojilo úctyhodných 216 účastníkov. Teší nás, že naše letné plány sme do bodky splnili. ●

ŠPORTOVÝ DEŇ REKTORA

TEXT ĽUDMILA MALACHOVÁ FOTO ÚTV UNIZA

V stredu 7. septembra 2022 sa v priestoroch univerzity konal jedenásty ročník univerzitného športového podujatia s názvom Športový deň rektora Žilinskej univerzity. Celé športové dianie tohtoročného ŠDR bolo situované do priestorov novovybudovaného Atletického štadióna UNIZA na Veľkom Dieli. Na tomto parádnom športovisku sa konalo Slávnostné otvorenie celej akcie, ale aj väčšina športových súťaží.

Na otváracom ceremoniáli ŠDR 2022 nechýbali garant celej akcie, rektor UNIZA Ján Čelko, kvestorka UNIZA Jana Gjašiková, či prorektori UNIZA Anna Križanová, Pavol Rafajdus, Jozef Ristvej, Andrej Czán a Karol Matiaško.

Priamo na atletickom štadióne sa konali súťaže v nasledujúcich športových disciplínach: malom futbale, basketbale 3x3, volejbale, nohejbale, atletike a lukostreľbe. V neďalekých športových objektoch UNIZA sa súťažilo v tenise, stolnom tenise, bedminton, florbale a preťahovaní lanom. Nesúťažnými disciplínami tohto ročníka boli Nordic Walking a cykloturistika. Za ideál-

neho počasia sa na štart všetkých športových disciplín postavilo takmer 300 športovcov z radov zamestnancov a doktorandov Žilinskej univerzity, pričom však mnohí štartovali vo viacerých športových disciplínach.

Putovný pohár pre víťaza bodovacej súťaže pracovníkov zaslúžene získala Strojnícka fakulta. Striebornú priečku obsadila FPEDAS a bronzovú FEIT. Súťaž pracovníkov bola vyhodnotená až do posledného miesta a športový pohár prevzali z rúk pán rektora zástupcovia kolektívov takmer všetkých fakúlt UNIZA. Večerné priateľské stretnutie účastníkov ŠDR 2022 bolo príjemnou bodkou za vydareným športovým podujatím, ktoré príjemne odľahčilo súčasnú komplikovanú dobu plnú napätia a neistoty. Odmenou pre všetkých zúčastnených bol chutný catering z dielne menzy UNIZA.

Organizátormi celej športovej akcie boli Ústav telesnej výchovy Žilinskej univerzity, UOO OZPŠaV pri UNIZA a športový klub AC UNIZA. Každoročne spoločne vyvíjajú maximálne úsilie, aby vytvorili všetkým súťažiacim optimálne podmienky na športovanie. ●

